

mladiika

januar

mladiika

VSEBINA:

S Pavlom VI. prosimo za mir	1
V mesecu katoliškega tiska Franc Jeza: V begunskem taborišču (novela)	2
Borut Križman: Odločne besede s slovenske prestolnice	3
Ko: Človečnost in krščanstvo Slavko: Pesmi	6
Maks Šah: Bukovniki tudi na Primorskem	7
Ml: Nekaj pripomb o radijskih prenosih	8
B. M.: Pesem o prijatelju Slavko: Dve pesmi	9
Žena in dom: M. Gorjup, ob novem letu, kaj je prava eleganca	10
Rado Bednarik: Stari gradovi na Goriškem	12
Jože Peterlin: Gostovanje ljubljanske Drame	14
Po naših prosvetnih dvoranah: Gorica	15
Tržaška ljudska prosveta	16
Martin Jevnikar: Sodobna zamejska literatura — Alojz Rebula, Vinko Beličič	17
Maks Šah: Mohorjev knjižni dar za leto 1968	20

Uredil

JOZE PETERLIN

Revijo izdaja uredniški odbor: Stanko Janežič, Marij Maver, Albert Miklavec, Franc Mljač, Sergij Pahor, Jože Peterlin, Maks Šah, Drago Stoka, Silvan Kerševan in Emil Valentinčič

Odgovorni urednik:
MARIJ MAVER

Zunanja oprema
KLAVDIJ PALČIČ

Uredništvo in uprava: Trst, via Donizetti 3, tel. 23-779 — Pod-uredništvo v Gorici: SKAD

Čekovni račun 11/7019

Registrirano na sodišču
v Trstu št. 193

Tiska tiskarna »Graphis«, Trst, ul. Sv. Frančiška 20, tel. 29-477

S. MESSE

Na nekaterih krajih smo opazili table s podobo cerkve na njih in spodaj urnik sv. maš v cerkvah. Zelo je nas, katoličane, začudilo, da je v teh blagohotnih sporočilih vernikom, ki žele k nedeljski službi božji, to sporočilo samo v italijanščini. V italijanščini je obvestilo, tudi tam, kjer so v cerkvi samo slovenske maše.

Govoril sem s prijateljem italijanske narodnosti, ki ni mogel razumeti, kako je tak način obveščanja možen. Ali ne bi bilo tudi za italijanske vernike edino pravilno, da bi jih te table informirale, kdaj je nedeljska maša v italijanskem jeziku. Če so maše v italijanskem in slovenskem jeziku, bo gotovo šel Italijan k maši v italijanščini, Slovenec pa k službi božji v slovenščini. Kaj ni to v duhu koncila?

Naravnost nerazumljivo je, da bereš na deski ob cesti na primer: Bagnoli - Boljunec. Ob cesti! Napis je postavila javna oblast. Zraven pa je sporočilo o maši samo v italijanščini. V vasi, kjer sploh ni maše v italijanskem jeziku, ker tam pač bivajo samo slovenski verniki.

Je to opozorilo ali obvestilo za tujce?

Pa na Opčinah na primer, kamor pride gotovo precej ljudi čez mejo iz Slovenije. Kaj pa tem »tujcem« ni vredno povedati, kdaj je zanje nedeljska maša v slovenščini v openski župni cerkvi?

Kdo je te table postavil? Človek bi sodil, da jih je cerkvena oblast. Pa če država celo da napis vasi tudi v slovenščini — kaj je cerkvena oblast manj razumevajoča kot sveta? In celo ko gre za duhovne dobrine, ki jih želi nuditi vernikom!

Ne morem razumeti tega in z menoj tudi drugi slovenski verniki, pa tudi italijanski verniki ne. Kaj pravite? Prosim lepo, da bi na vsak način pismo objavili, ker gre tu za zadevo, ki se zdi nam, katoličanom zelo važna. Če ne boste odgovorili Vi, bo morda kdo drug. Če ste objavili pismo o Kulturnem domu, upan, da boste tudi moje.

Zahvalim in pozdravljam
Marij Martelanc, Trst

Ne vemo, kdo je namestil te table. Zanimali se bomo in Vam odgovorili. Zavzeli se bomo tudi mi, da bi se ta grobi nedostatek čimprej popravil.

BOŽIČNI RADIJSKI SPORED

Nekje sem že bral o letošnjem božičnem radijskem sporedu. Ker Mladika med redkimi revijami in časopisi stalno spremlja radijski spored, mi dovolite, da se tudi jaz pridružim začudenju nad letošnjim božičnim sporedom. Bil je strahotno reven. Brali smo že prej menda prav v Mladiki, da je bilo črtanih več iger s sporeda v zadnjih treh mesecih. Baje zaradi štednje. Že takrat sem to težko razumel, ker vemo, koliko denarja gre za različne druge oddaje in ko vemo, kaj vse narede druge radijske postaje, da bi jih poslušal čim sirši krog. V Jugoslaviji so uvedli tudi televizijske oddaje v italijanščini — gotovo ne za Slovence ali Srbe. Tržaški radijski postaji pa je zmanjkalo denarja, da je morala napraviti kar najbolj reven spored v tistih dneh, ko je bila množica radijskih sprejemnikov za mejo odprta v Trst A, ker v Jugoslaviji še ne priznavajo božičnih praznikov. Trst A ima spored, ki bi bil celo za navadne delavne dni komaj zadosten. Plošče vendar ne morejo neprestano reševati praznin. Na te dni bi morala postaja misliti vse leto.

Pa, kaj Vam to pišem! Prepričan sem, da ste isto čutili tudi Vi. Toda, povejmo vendar to naglas, morda nas bo le kdo slišal.

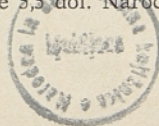
Preostaja nam samo upanje, da bo drugič bolje. Pozdrav.

Ml. Z., Trst

Soglašamo, da bi moral biti božični spored res prazničen in čutimo, kakšno velikansko nalogo bi naša radijska postaja lahko opravila tiste dni. Nobene številke in nobeni procenti nas ne bodo prepričali, da je bil spored za božične praznike bogat in lep in homogen. Žal nam je. Morda res ni bilo sredstev. Prepričani smo, da bi se

(Dalje na 3. str. platnice)

Posamezna številka Mladike stane 200 lir, po pošti 220 lir. Celoletna naročnina (10 števil) 2000 (2200) lir. Naročnina za ves letnik v Jugoslaviji 45 Ndin, v Ameriki stane 5,5 dol. Naročnina za ves letnik v Avstraliji 4 funte.

PZ.607/1973

S PAVLOM VI. PROSIMO ZA MIR

GOSPOD, BOG MIRU,
USTVARIL SI LJUDI
V SVOJI DOBROHOTNOSTI,
DA BI BILI DELEŽNI TVOJE SLAVE.
HVALIMO TE IN SE TI ZAHVALJUJEMO:
KER SI NAM POSLAL JEZUSA,
SVOJEGA LJUBLJENEGA SINA
IN GA V VELIKONOČNI SKRIVNOSTI
NAPRAVIL ZA STVARITELJA VSEGA ZVELIČANJA,
ZA MIR VSEGA MIRU
IN ZA VEZ VSAKEGA BRATSTVA.

ZAHVALJUJEMO SE TI ZA ŽELJE,
PRIZADEVANJA, URESNIČENJA,
KI JIH JE TVOJ DUH MIRU
PREBUDIL V NAŠEM ČASU,
DA BI SOVRAŠTVO ZAMENJALA LJUBEZEN,
NEZAUPANJE RAZUMEVANJE
IN BREZBRIŽNOST VZAJEMNOST.
ŠE BOLJ ODPRI NAŠEGA DUHA IN NAŠA SRCA
ZA DEJANSKE POTREBE LJUBEZNI
VSEH NAŠIH BRATOV,
DA BOMO MOGLI VEDNO BOLJ USTVARJATI MIR.

OČE USMILJENJA, SPOMNI SE VSEH,
KI SO V STISKI, KI TRPIJO IN UMIRAJO
OB PORAJANJU BOLJ BRATOVskega SVETA.
K LJUDEM VSEH RAS IN VSEH JEZIKOV
NAJ PRIDE TVOJE KRALJESTVO PRAVICE,
MIRU IN LJUBEZNI IN ZEMLJA NAJ BO POLNA
TVOJE SLAVE.
AMEN.

V MESECU KATOLIŠKEGA TISKA

Smo v mesecu katoliškega tiska. Čas je, da resno premislimo. Ali smo res naredili vse, kar je v naši moči, za širjenje našega tiska? Pravim našega tiska, zakaj vedno več slovenskih ljudi sega po tujih listih in obenem ko trdi, da je naš tisk drag, odšteje lepe denarce za tuje revije, v katerih so cele strani same reklame. Toda ti ljudje, ki trdijo, da je v naših listih in revijah premalo slik, premalo zanimivega branja, se ne zavedajo, da so za to delno tudi sami krivi. Tisk se izboljšuje, če raste njegova naklada. Čim večja je njegova naklada, tem cenejši lahko je in tudi boljši. Duhovniki in laiki, vsi, ki sta vam pri srcu slovenska beseda in krščanska vera, v tej poplavi tiska, ki je včasih vse prej kot krščanski, širimo slovenski katoliški tisk! Ne glejmo na vsako liro! Saj duhovne hrane ne poplača noben denar. Zavedajmo se, kakšen vpliv lahko ima dober tisk, čeprav njegovih sadov ne moremo požeti vedno tako hitro kot bi radi, posebno danes, ko smo vajeni dobiti vse »na ekspres« — poceni in hitro. Ne drsimo v plitvino, po kateri čofota naša okolica in pomagajmo tudi drugim, da ne zdrknejo vanjo!

V BEGUNSKEM TABORIŠČU

Nedeljskih popoldnevov se je najbolj bal. Čez teden se je nekako zmotil, šel v mesto, hodil po ulicah, si ogledoval izložbe, primerjal cene, gledal, kako so se na gradbiščih nagibali in vrteli velikanski žerjavi, navidezno počasi, v resnici pa tako hitro, da so zidarji komaj sledili in so stene vidno rastle v višino; ali pa je šel na pomol, si ogledoval ribiške barke, se pogovarjal z ribiči in po cele ure sedel zraven starčkov ali dečkov, ki so držali v roki nylonsko vrvico in ribarili v umazani vodi, po kateri so risali oljni madeži mavrične kroge in so plavale po njej iztisnjene limone in drugi odpadki, ki so jih metali ladijski kuharji s krova. Tako je hitreje minil čas in to je bilo glavno. Tako človeku ni bilo treba preveč razmišljati. Ritem delovnega življenja pristaniškega mesta mu ni dal, da bi se preveč udajal razmišljanju, četudi je svoje misli le nosil s seboj v svoji zavesti kakor morje nagnito limono. Če je kdaj zaskelela misel kakor načet živec v bolnem zobu, jo je zmotilo tuljenje sirene na motorni ladji, ki se je pripravljala, da izpluje iz pristanišča, ali srebrna ribica, ki je zatrepetala in se zalesketala v soncu na koncu dečkove vrvice, ali pa je stopil v kakšno krčmo v starem mestu in popil kozarec cenenega, črnega istrskega vina ter se zapletel v pogovor s starimi ribiči in tujimi mornarji. Včasih je našel tudi kako delo.

V nedeljskih popoldnevih pa kakor da se je čas ustavil. Po kosilu je legel na pograd in skušal zaspati, čeprav so Romuni na sosednjem pogradu s podvitimi nogami igrali karte in kričali, v drugem kotu pa so se že spet prepirali Srbi in preklinjaje pošiljali drug drugega nekam. Pozimi je zlezal pod koc in se pokrnil čez glavo, da je udušil njihove glasove, in navadno se mu je posrečilo, da je zadremal in ubil vsaj nekaj ur do večerje. Zdaj pa je bilo že pretoplo in ni vzdržal pod kocom. Skozi umazane šipe je prodiralo pomladno sonce in ustvarilo zlat predor skozi meglo prahu, ki je polnil ozračje v baraki in ki ga drugače ni bilo videti. V tem zlatem sončnem predoru je poplesavalo na milijone in morda milijarde prašnih točk brez teže. Skušal je slediti posameznim, zaznatnejšim točkam z očmi, a brez uspeha. Ze naslednji hip so se izgubili v množici drugih. A vedno spet mu je obvisel pogled na kakšnem, vedno spet mu je poskušal slediti pri njegovem poplesavanju. Toda vsi so se prej ali slej spet utrnili v mrak, ki je obdajal sončni predor, vanj pa so vdiral novi milijoni plesočih točk.

Potem se je vzel od nekod molj in začel tudi on poplesavati v sončnem predoru. Ko je priplahotal do stene mraku, se je vrnil in poplesaval dalje v topli luči, dokler ni nekdo zamahnil po njem in ga s ploskom zmečka! med dlanmi. Rudiju je bilo skoro žal za iskrico življenjske radosti, ki je s tem ugasnila. Ena majhna iskrica življenja in sreče manj je v tem hipu na svetu, a kaj se to pozna? Prav nič.

Najbrž bi se ravno tako malo poznalo, če bi moje življenje ugasnilo, je pomislil. Vse bi bilo tako kot je zdaj, samo nekje bi ga prečrtali v seznamu in vpisali njegovo ime v nov seznam, v seznam umrlih, in vse bi bilo v redu, sončni žarki bi prav tako vrtali zlat predor skozi prašni mrak barake, Romuni bi naprej igrali svoje karte in kričali, Srbi bi naprej preklinjali in nekam pošiljali, samo na njegovi postelji bi ležal nekdo drug. A to bi ne bilo nič posebnega, še zmenil se ne bi nihče za to. Mnogi bi celo mislili, da je to še vedno on.

Take misli so mu večkrat prihajale. Od začetka jih je skušal pregnati, a zdaj je občutil ob takem razmišljanju skoro neko naslado. Nenadno mu je odvrnilo misli od tega oddaljeno zamolklo bučanje.

»Triestina je zabila gol,« je pomislil.

Bilo je, kakor da je val bučanja, ki je pljusnil v barako, odplaval njegove čudne misli. Zdaj se mu je zazdela baraka kot velika grobnica in začutil željo, da bi pobegnil iz nje. Vstal je, si oblekel čisto srajco in boljše hlače, ki jih je imel obešene na obešalniku pri pogradu, se obul, oblekel jopič in stopil proti izhodu. Nihče se ni ozrl po njem. Zamižal je od sonca, ko je stopil iz barake.

Pred glavnim vhodom taborišča je zdolgočaseno postajalo nekaj ljudi, ki se jim ni ljubilo ležati in tudi ne brez denarja postopati po mestu. Tam je stala tudi Ana, visoka, sloka, z močnimi prsi, ki so se napenjale pod tesno belo bluzo brez rokavov. Stala je tam, v belih čevljih z visokimi petami in kakor nevoljno bingljala z belo torbico iz cenene imitacije.

»Kako zagorele noge že ina«, je pomislil. »Morda si jih sonči.« Ni mogel ugotoviti, ali je brez nogavic, ali ima tako tenke. Beli čevlji pa so bili nekoliko umazani, kakor da je nekdo stopil nanje. »Najbrž jih še od zadnjikrat, ko je bila z Američanom, ni očistila«, je pomislil.

»Čakaš?« je rekel.

»Da«, je dejala kljubovalno.

»Škoda, da nimam jaz avtomobila.«

»Bo še trajalo, preden ga boš imel.«

»Najbrž«, se je nasmehnil. »A tedaj te povabim.«

»Bom že prestara.«

»Kako je, Petrček?« je požgečkal po bradici otroka, ki ga je držala v naročju stirinajstletna deklica.

»Lado«, je zaprosil otrok in stegnil umazane ročice k njemu. Vzel ga je v naročje, mu obrisal svečki pod nosom in ga nekajkrat vrgel v zrak ter spet ujel. Otrok se je srečno smejal.

»Mama«, je zamomljala.

»Hočeš k mami?« je rekel Rudi in ga ponudil Ani.

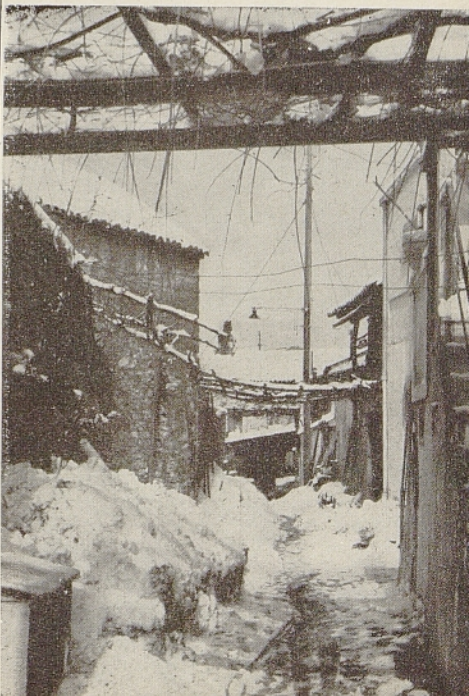
»Zamazal mi bo bluzo,« je rekla nevoljno. »Primi ga ti, Sonja.«

Deklica ga je spet vzela v naročje, a otrok se je začel kremžiti in hotel spet k Rudiju.

Po cesti od stadiona je skoro neslišno privozil velik sinji ameriški avtomobil, se za hip ustavil, vratca so se odprla, izza njih se je prikazal testen, brezizrazen obraz s kaki rjavo vojaško kapo in poklical »Helo« ter pričel takoj spet žvečiti. Ana je z dolgimi koraki odšla h avtomobilu in sedla na sprednji sedež poleg vozača. Ko se je pogreznila v blazino in dvignila noge v voz, so se ji zasvetila bela stegna. Zaloputnila je vratca, vojak je stegnil roko mimo njenih prsi, tako da se jih je dotaknil, in potipal kljuko, če drži. V naslednjem hipu se je avto premaknil, obrnil in odbrzel. Ana se ni več ozrla. Otrok je z velikimi očmi gledal za avtomobilom, ki je naslednji hip izginil za ovinkom.

ODLOČNE BESEDE IZ SLOVENSKE PRESTOLNICE

V zadnjih tednih in posebno še zadnje dni je zavladala določena napetost med republikama Slovenijo in Hrvaško na eni in zvezno vlado v Beogradu na drugi strani zaradi vprašanja takoimenovanega »limita«. Ta tuja beseda, ki se je prikradla v slovensko časopisje z juga, kjer imajo tako radi »učene« tujke, pomeni seveda le mejo. Kakšno mejo? Zvezna vlada oziroma parlament, ki pa seveda le formalno odloča, sta svoj čas odločila, da sme iti za socialne in kulturne namene — ali kot pravijo temu: za negospodarske ali neproduktivne namene — samo določen del narodnega dohodka v vsej državi in sicer v vseh republikah enako, ne glede na njihov različen gospodarski razvoj in kulturno stopnjo. Ta del je bil lani določen na 27 % narodnega dohodka po vsej državi. Sloveniji to ni zadostovalo, niti v preteklosti niti lani. Pomanjkanje denarja za socialne in kulturne, pa tudi vsakovrstne druge dejavnosti je bilo vsako leto celo hujše in lani je doseglo kritično stanje. Strokovno šolstvo, ki ga imajo na skrbi občine, je ogroženo, ker ni dovolj denarja zanj. Tudi najvažnejše slovenske kulturne ustanove, kot npr. Narodno gledališče v Ljubljani (Opera in Drama), gledališča v Mariboru, Celju itd. so na tem, da bi morale prenehati z rednim delom, Slovenska filharmonija v Ljubljani je pred likvidacijo, itd. Slovensko časopisje je ena sama jermijada o kulturni stiski zaradi pomanjkanja denarja.

Najhuje pa je z upokojenci. Glede na to, da mora vsaka republika v Jugoslaviji sama poskrbeti v okviru svojega pokojninskega zavarovanja za upokojence, se mora zadovoljiti s tistim deležem, ki odpade za pokojnine od dosedanjih 27 % narodnega dohodka v socialne in kulturne namene. V republikah, kjer imajo sorazmerno malo upokojencev, so ta sredstva morda zadostovala, ne pa v Sloveniji, ki je gospodarsko razvita in ima veliko starih upokojencev, bivših industrijskih delavcev, železničarjev, učiteljev itd. Posledica je bita ta, da so pokojnine v Sloveniji, posebno iz prejšnjih let, zelo nizke, celo nižje kot v drugih republikah, četudi so ljudje, ki bi jih morali zdaj uživati, producirali precej več kot oni v drugih republikah, upoštevajoč gospodarske statistike, in so imeli tudi višje plače. Zdaj pa je v praksi tako, da imajo ponekod na jugu celo višje pokojnine kot prej plače, v Sloveniji pa sramotno nizke pokojnine glede na prejšnje delo in plače.

Podobni problemi se pojavljajo tudi v zdravstvenem zavarovanju.

To stanje je postalo tako nevdružno, da je slovenska vlada (izvršilni svet) lani zahtevala od zvezne vlade in zveznega parlamenta, naj odpravi »limit«, da bo slovenski parlament sam odločal o razdelitvi slovenskega narodnega dohodka, potem ko bodo poravnane vse obveznosti do federacije. Zvezna vlada pa je manevrirala tako, da je stvar zavekla v zadnje dni pred novim letom, ko je lahko z izgovorom, da se mudi, pripravila gospodarski zbor

Rudi je potipal, če ima v žepu še kako mlečno karamelo. Dal je eno otroku, eno dekletu, ki je odlupilo papirček najprej otroku in šele nato sebi, in se napotil po cesti proti stadionu, odkoder se je prav ta hip zaslišal nov val ploskanja in vzklikanja.

»Danes pa Triestini dobro gre«, je pomislil. »Najbrž se bo le zmazala, da ji ne bo treba v drugo ligo.«

A mislil je pravzaprav na čisto nekaj drugega.

Nasproti stadionu na nezazidanem prostoru se je bil utaboril pred tedni majhen, debel Italijan z juga in postavil vrtiljak. Nikjer drugje se še ni bil ustavil za toliko časa. Moderni ljudje nimajo več smisla za take preproste, cenene zabave. Zaslužiti so mu dali begunci iz taborišča. Skoro samo oni so zahajali k njemu. Zanje je bilo petindvajset lir, kolikor je stala ena vožnja, že veliko, a nekatere je zagrabila čudna strast za vrtiljak, tako da so zapravili zanj zvečer vse, kar so čez dan zaslužili s prenašanjem premoga ali s kakim drugim takim delom. Vsak večer in vsako nedeljo popoldne je stala okrog vrtiljaka gruča beguncev, največ fantov in deklet, in čakala, da se bo nehal vrteti. Le malo jih je zlezlo s sedežev, na katere so takoj planili drugi, in že je spet zahreščal zvočnik kako priljubljeno popevko in preglušil celo hrup na bližnjem stadionu. Dekleta so si tiščala med plesom naokrog z eno roko krila na kolena, z drugo pa se krčevito oprijemala verige in se srečna smejala; druga so se držala spet čudno resno. Fantje so se razvneto zaganjali za njimi, grabili za sedeže in jih poganjali naprej, da so zleteli visoko v zrak in spet padali v globino, da se je zdelo dekletom na njih, da se bodo podrsali po tleh. Tedaj jih je fant od zadaj spet ujel in spet so zletele visoko v zrak. V tem je bilo nekaj opojnega in divjega. Dekletom so žarele oči in fantje so bili vsi razžarjeni.

»Ali se greš peljat?« so nagovarjali fantje na tleh, ki so imeli denar, dekleta, ki so jim ugajala. Nobena ni odklonila. Zvočnik je tulil priljubljeno popevko:

*Lo sai che i papaveri son alti, alti, alti,
e tu sei piccolina,
e tu sei piccolina...*

Rudi je nehote, iz navade zavil proti vrtiljaku. Ne da bi se zavedal, je brundaje spremljal popevko. Vtaknil je roke v hlačne žepe in opazoval tiste, ki so se vozili. Na nekaterih sedežih sta bila tudi po dva, fant je držal deklo na kolenih. Drugi so jih iz nekake zavisti še nalašč huje suvali po zraku, a to je vzbujalo pri gledalcih in pri onih, ki so leteli po zraku, samo veselje. Šlo je naokrog, neprestano naokrog in vendar je vzbujalo to gibanje v vseh prijetno utvaro, da letijo nekam daleč, da se vzdigujejo pod oblake, nad dolgočasno resničnost; spet padajo, a tok jih spet zagrabi in odnese s seboj kakor jesenska burja suho listje.

Zračni odpor je razkril zdaj pa zdaj vitke dekliške noge visoko nad kolena in pisanobarvna poletna krila so plahutala.

Rudi se je oziral po dekletih, ki so stala na tleh v gruči, če je kakšna znana, da bi jo povabil, da se pelje skupno z njim in ji plačal nekaj voženj, ko mu je položil nekdo roko na ramo.

»Halo, Dobnik.«

Ozrl se je, nekoliko vznevoljen.

»Ti si... Tarzan?«

Ni se mogel spomniti imena človeka, v temnorjavem usnjenem jopiču, ki je stal za njim, a takoj mu je prišel na jezik priimek, ki so mu ga bili dali v taborišču.

»Nihče drug, kot jaz«, je rekel Tarzan in se nasmehnil,

da sta se mu zableščala dva zlata zoba v zgornji čeljusti.

»In ti, kaj delaš tukaj?«

»Nič, gledam.«

»Mislil sem, da si že davno v Ameriki ali v Avstraliji.«

Rudi je skomizgnil z rameni.

»Kakor vidiš, sem še tukaj.«

»Ali ne misliš naprej?«

»Mislim, pa ne morem.«

»Kako to? Ali so ti kaj našli?«

»Ne, ne zaradi kakšne bolezni, ampak tako. So druge stvari.« To je rekel, kakor da stvar ni prav važna. Ni mu bilo do tega, da bi govoril o tem s človekom, s katerim sta bila pol leta skupaj v taborišču, a nista bila prijatelja. Vendar je skušal biti prijazen in obdržati tovariški ton, ki ga je ubral oni. Končno je bilo res, da se tudi nista bila nikoli sprla.

Oni ni silil vanj. Sedel je na novo »Vespo«, ki je stala ob robu pločnika.

»Prisedi«, je rekel. »Te zapeljem v mesto. Bova stopila kam na kozarec vina.«

»Saj lahko tudi tukaj.«

»V mestu je lepše.«

Rudiju se ni dalo, a se je premagal in brez volje prisedel. Tarzan je v drznem loku obrnil »Vespo« in zavil na drugo stran ceste, kjer so se iz stadiona »Triestine« začele usipati prve prijetno razburjene in gestikulirajoče skupine. Zdrvela sta pred njimi proti mestu. Iz Tarzanovega jopiča je vel prijeten vonj po novem usnju.

Čutilo se je, s kakim užitkom drvi po napol praznih nedeljskih ulicah. Zapeljal je na obalno cesto pred pomoli, kjer je mrgolelo sprehajalcev, in zavil v eno izmed ulic, ki so peljale od obale v staro mesto.

Stopila sta v polmračno gostilno s starinskim obokom, v kateri je dišalo po praženih ribah.

Izza španske stene, ki je delila kuhinjo od gostilniške sobe, se je prizibala debela ženska v umazanem predpasniku.

»O, è lei, šjor Čiči? Kaj bosta pila?«

»Pol litra istrskega. Ali imaš rajši belega?«

»Vseeno mi je.«

»Torej rdečega. Me je med tem časom kdo iskal, šjora Maria?«

»Zdi se mi, da ja. Več ljudi.«

»Kdo je bil?«

»Moj Bog, nisem jih vprašala. A tisti Napolitanec, Nereo, je bil tu. Mislim, da je dvakrat vprašal po vas.«

»Zaslužil bi rad«, je rekel Tarzan po slovensko Rudiju. Videti je bilo, da mu je všeč, da Rudi sliši, koliko ljudi je spraševalo po njem. »Če hoče zaslužiti, se bo že vrnil...« Veš, kaj ponuja? Ženske«, je sam odgovoril.

Rudi je molčal.

»Na, pij!« je nalil Tarzan, ko je postavila ženska na umazan prt pred njiju pol litra črnega vina. »Hočeš tudi kaj jesti?«

»Ne, hvala.«

»Šjora Maria, prinesite pršuta in sira! In nekaj oliv!« je zavpil Tarzan.

»Si, caro«, je rekla ženska in si spet obrisala roke v sivo brisačo, ki je visela na žeblju, ter se lotila rezanja pršuta. »Bo dovolj dva eta?«

»Dajte še malo«, je rekel Tarzan. »In ti, zaslužiš kaj?« se je obrnil k Rudiju.

»Malo.«

(Nadaljevanje na strani 13)

zveznega parlamenta (v katerem so »ljudje iz proizvodnje«, brez politične izobrazbe in čuta, v bistvu uradniki) do tega, da je kljub raznim dvoumnim frazam potrdil »limit« in ga celo znižal od 27 % na 26 odstotkov, na predlog vlade. V tem lahko Slovenci in Hrvati upravičeno vidijo potezo, ki je naperjena direktno proti njim, in celo roganje ter grožnje, češ: le upirajte se, pa boste videli, česa smo zmožni in kako se vam bo godilo.

Tako slovenska vlada kakor parlament kot tudi vsa slovenska kulturna javnost, posebno pa še kategorije, ki so si obetale od sprostitev »limita« izboljšanje, so to občutili, kot bi jih bili udarili po glavi. Gotovo jim ni ušlo niti roganje Beograda. Najprej je precej ostro odgovoril predsednik slovenske vlade, Stane Kavčič, ki je sicer odločen komunist, a tudi odločen Slovenec (zdi se, da meni, da to dvojje vendarle gre skupaj), nato pa sta se zbrala tudi 10 CKZKS in republiška konferenca Socialistične zveze DLS ter obsodila sklep gospodarskega zbora v Beogradu o ohranitvi in znižanju »limita«. Izjave, ki so bile objavljene ob tej priložnosti, ne prikrijevajo, da to ni navaden gospodarski ampak tudi političen spor in da bo postajal vedno hujši, če stvari ne bodo rešene tako, kakor zahtevata Slovenija in Hrvaška. Tudi hrvaški predstavniki so dali ostre izjave. Opozorili so, da gre v tem vprašanju za bistvo odnosa med republikami in federacijo in da ni mogoče dopustiti, da bi odločali o tem,

(Nadaljevanje na strani 20)

ČLOVEČNOST IN KRŠČANSTVO

V zamejskem tisku zadnje čase vedno pogosteje berem lepe besede o človečanstvu, o humanosti. Ne vem, zakaj, a ko berem te odstavke, ki prekipavajo od človečanstva, imam večkrat vtis, da niso pristni, da pisci z njimi varajo bralce, da jim obljublajo tako rekoč nekaj, česar v resnici ne morejo dati, da človeka vodijo po slepi ulici ali da ga puščajo na cedilu na pol poti. Govore o človečanstvu tako, kot da so odkrili Ameriko, kot da imajo v zakupu lek, ki odpravi vse krivice tega sveta. Ne morejo se načuditi nad širino, odprtostjo, »človečnostjo« te nove ideje, o kateri pridigajo.

Toda za kristjana, tudi za najpreprostejšega kristjana brez vsake izobrazbe, ki nima pojma o tem, kaj je humanost, ni ta pojem nič novega. Kristjan, če je pravi kristjan, svojo človečnost lahko izpričuje stokrat na dan v svojem vsakdanjem življenju.

Preprosta ženica, rožarica, pripravlja šopek in medtem beseduje. Kar tako stresa besede, da zadrži svojega gosta, kot imajo navado naše Kraševke. Med drugim izreče tudi besede, ki jih še dolgo potem premlevam: »Kaj ti pomaga, če si bogat, lep, zdrav! Važno je, da si pošten!«

Važno je, da si pošten! Koliko naših učenih in zgovornih propagatorjev humanosti je dojelo to resnico tako enostavno, preprosto in neprisiljeno kot tista kraška ženica? A tudi če bi človek nekoga dne uresničil vse ideale resničnosti, pravičnosti, poštenosti, popolne človečnosti, ali bi mu

res ne ostal noben ideal več, h kateremu naj bi težil?

Tudi na to vprašanje mi je dala odgovor kraška ženica. Srečal sem jo pri pogrebu mladeniča, ki se je smrtno ponesrečil v svojih najlepših letih, ko je imel pred sabo še vse življenje, polno načrtov, upov in pričakovanj. Človek osupne pred tako smrtjo. Ne more ga zadovoljiti razlaga o neki stihiji, o neki elementarni naključnosti, kot bi šlo za igro na loteriji. Materialist se zgrozi pred tako smrtjo, s katero je vsega konec. Kristjan ne. Zanj lahko postane smrt celo odrešilna.

»Ja, vidite, kaj pravzaprav smo! Ubogi ljudje smo...« je dejala kraška ženica. »Vsakdo pade, ko mu Bog določi dan in tako je prav. Kaj vemo, kaj bi bilo z njim, če bi še živel. Mogoče ga je Bog s smrtjo celo česa rešil.«

Ubogi ljudje smo. Na te besede sem se spomnil, ko sem nekje bral odstavek priznanega pisatelja, ki se je skliceval na svojo čistost, na svojo človečnost, a ni mogel odpustiti svojim nekdanjim nasprotnikom, ker se ni znal zamisliti nad tem, kaj pravzaprav smo: ubogi ljudje. Koliko globlje in koliko širše od njegove človečnosti je krščanstvo s svojim naukom o ljubezni do vseh, celo do sovražnikov, ki so ti storili krivico, z naukom, ki veleva **odpuščati vsem vse.**

Vse to dokazuje, da je sama človečnost za kristjana premalo, da pomeni lahko šele začetek k pravi svetosti, katere pa je včasih več v kakem preprostem Kraševcu kot v marsikaterem verziranem in še tako zaslužnem pisatelju. **Ko**

SLAVKO

Znanka burja

Ko na Krasu
zavije burja
okrog vogala
tvoje hiše
te pozdravi,
ko znanka
znanca...

In ni ga klanca
po vsem Krasu,
kjer bi burja
ne bila doma
in bi ti ne segla
s svojim skrivnim glasom
v dno srca.

Novo leto

Nocoj
sem prižgal
novo svečo
na svečniku življenja
in v upanju,
da ni brez stenja
jo nosil bom gorečo
v novo leto
svojih dni.

Nocoj
sem odprl
nepopisan list
v knjigi svojega življenja,
a ni več čist:
ker je na njem
od vekomaj napisan
neizbrisljiv naslov
za novo leto.

Prerojenje

Na kraška polja
prši:
meglene so moje oči.

Davi
se rodil je kes
iz mojih grudi...

In tudi
speči Kras
je zbudil sončni kres.

Na kraška polja
žari:
jasne so moje oči,

čisto je moje veselje,
vroče so želje:
ko sončne.

BUKOVNIKI TUDI NA PRIMORSKEM

Slovenska slovstvena zgodovina omenja v raznih dobah bukovnike, to je zapisovavce in prepisovavce pesmi in drugih zgodb. Ko še ni bilo tiska in tudi pozneje, ko je bil tisk redkost in draga stvar, so pesmi, zgodbe in molitve zapisovali in prepisovali.

Tak bukovnik je bil tudi Jurij Pertot iz Trsta ali njegove neposredne okolice. Pred božičem mi je dijakinja srednje šole v Rojanu Mikolj Mirijam prinesla drobno, v usnje vezano knjižico z naslovom: Popisovanje Kristusoviga terplenja, koker je On trem ženam Elisabeti, Brigiti ino Methidi ga popisau. Popisovanje na 20 lugliu 1853.

Z drugo pisavo pa je dodan podpis Giorgio Pertot di Giuseppe Pertot, nato pa je še s svinčnikom dodano Jurij Pertot.

Vsa pisava je izredno lepa, enakomerna in izdaja šolanega človeka. Dosledna je raba bohoričice.

Vsebina: nabožne molitve, dve božični pesmi, pesem od S. 3 Kralov, pesem od S. Nedele, pesem od grevince: O Buh odpusti... Sledi še pesem o svetem Duhu, Rešnjem Telesu in pesem Od terplenja J. K. koder je ta teški križ uleku, na vižo koker ena stara pesem D.M. Veseli se o Mariu Divicu isvolena. Danes objavljamo Pesem od svetih 3 kralju.

Na sveti večir je von peršla,
Ena zvezda je vidit bla.
Od nje je šau zvolan Profet.
Prerokovali so že daugo spopret,
De bode peršla ta zvezda svetla.

Perporočimo se Bogu
Inu gredo krali Erodeži.
Upraša, kaj išejo letot,
De strijo tak dougo pot.
So diali na'u odgovor taku.

Ta čas zvezda na štalici
Žarke spusti na jasauce.
Natu krali rasodejo,
Nu se lepo naredijo,
Išejo daru, debi dali Bogu.

U leti zvezdi je vidit blu
Enu Deitice maihinu.
Na glauci krona mu stoji,
U ročicah en lep križ derži,
Vsak praša zato, kej hoče leto.

Ena zvezda kazala je
De nou Mesias rojen je.
Ali se nam je skrila zdej
Če uprašamo, obeden ne vej,
Kal je peršla ta zvezda svetla.

Sveti Jožef u tem času je
Po štalci ponašau je,
Devica Marija ta čas gre,
Uzame tu Deite u krilu nje,
Inu ga derži lepu nas čaka taku.

Leta zvezda je nizko šla,
Še bol koker sonce svetla.
Le'o videjo krali terje,
Zato je močno veselje
Ino reko, je res, Buh je peršu
z nebes.

Natu Herodež ustrašu se je,
Nu skliče ukup te modre use,
Katiri skazali so mu,
De je rojen u Betlehemu.
Oblubi takrat en ofer mu dat.

Ta čas so kralj noter šli,
De so glih taki Gospodi bli,
Vender so padli na tla,
Molili so svojga Buga,
Spoznajo de res je peršu z Nebes.

Gaspar kral gre z Indie,
Milhar kral gre iz Nubije,
Baltizar kral iz Topije gre.
Se znaidejo usi ukupj terje,
Usi ukupej gredo za zvezdo leto.

Od njega krali proč gredo,
Njega serca fauš nevejo.
Kir dve uri proč pridejo,
Kar zvezdo spet zagledajo,
Sa diali taku, čast bodi Bogu.

Od veselja se jokajo,
Nožice mu kušujejo,
Nu nieh šace odpirajo,
Nu Jezusu ofrujejo.
So rekli taku pruti svojmu Bogu:

Dosti gospodo šnimi gre,
sveselam usem gible serce
Zvezda jih lepu pele tam,
Pred nimi sveti nuč nu dan.
Usak čudu se je, kir vidu jih je.

Pred Betlehem kir pridejo,
Na zvezdo spet pogledajo
Na š'alci stoji lepu.
Kaj bode praujo le'ot.
Navemo sedaj če poide naprej

Odrešenik usiga sveta,
Mi te spoznamo za Boga,
Kadilu ti oframu zatu,
Tebi koker večnimu Bogu.
Te prosmo sedeje tu uzemi narprej.

Kir Ujertzalem pridejo,
Kar zvezdo več ne vidijo.
Siuno so žalostni ta čas.
Rekiu bo kdu, prašau nas,
Kam gremo sedeje k'ne vemo
naprej.

Vender se tamkej ustavejo,
Tu ni mogoče, pravijo,
De bi en kral čez krale use,
U ti bogi štalci rodiu se.
Nej eden gre sedaj pogledat
naprej.

Tudi oframo en dar zlat,
Koker kralu usiga sveita.
To mi oframo poglei,
Kir si en reven človek zdej.
Noš mogu terpet nu zanas umret.

Paimo Herodežu narprej
Sej on za tega krala vej,
Kateri se je rodiu na svet.
Če bode on hud za tu spet,
Kaj bode tažko, če ujame on nas.

Hlapcu reko, od deleč poglei.
Vidi uboge persone dveje.
Nu enu Deitce maihenu.
Nuter u jaselcal položenu.
Nu potem gre preč, na vej kaj reč.

Tebi oframo sebe čes,
Naše dezele tudi umes.
O ti naš Boh, uzemi naš dar,
Inu nas na zapusti nikdar.
Ti imaš oblast, tebi bodi usa čast.

M. Gaspar: Sv. Trije kralji

Nu u meistu so ti h'počitku šli.
En angel se perkaže uže.
Dergam poite, pravi takrat,
Erodeš ga če umorit rad.
Nu pejte nazaj, Buh svami
gre zdej.

Kadar že damu pridejo,
Vesele zdrave znajdejo.
Sveti Tomaš jih je kerstiu,
Kir pole je tam u Indij biu.
Nu srečni taku so peršli u nebu.

Prosimo jih današni dan,
De pridejo na pomuč nam,
Kadar bo naš posledni čas,
Pelite vi u Nebesa nas.
O Jezus nam dej usem ukupej
s. rej. Amen.

Jezusu naročejo lepu,
Uzdigne roko, jih žegna zatu,
Usi hlapci dol pokleknejo,
Nu usaki en dar ofrujejo,
Maria zatu zahvali lepu.

Potler S. terje Krali
Smario so govorili.
Ona jim use lepu povej,
Kako se je Buh ponižau zdej,
Kir je zrekla use tu, so uzeli slovu.

NEKAJ PRIPOMB O RADIJSKIH PRENOSIH

O prenosu slovenske službe božje iz rojanske župne cerkve preko postaje Trst A smo slišali že toliko hval od ljudi s te in one strani meje (v rojanski cerkvi smo poletni srečali ljudi, ki so prišli s kolesom iz Ajdovščine, da so prisostvovali tej maši), da bi bili res krivični, ako bi ta prenos kakorkoli grajali ali kritizirali. Vendar se nam zdi, da bo tej oddaji samo v korist, če na tem mestu zapišemo nekaj pripomb, ki so mogoče bolj ali manj utemeljene, vsekakor pa dobronamerne. Gre za vrsto tehničnih nedostatkov, ki se vlečejo od prenosa do prenosa,

- Prav na začetku maše je duhovnikov glas slišati zelo tiho, najbrž zato ker moli precej daleč od oltarja. Ne bi bilo mogoče ojačiti duhovnikovega glasu s prenosljivim mikrofonom, ki bi ga duhovnik morda imel obešenega okoli vratu?
- Odgovori vernikov so preveč v ozadju, včasih že skoraj nerazumljivi. Se da kaj narediti, da bi bili razumljivejši?
- Petje samega zbora je tudi preveč v ozadju, posebno še če ga primerjamo s petjem zadnje pesmi po maši, ko tehnik verjetno izključi vse druge mikrofone, a ojači tistega na koru.
- Po zadnji pesmi na koncu maše se oglasijo orgle same. V to pa se, na žalost, včasih pomeša govorjenje, vzkliki, smeh — verjetno govorjenje pevcev na koru, ki pač ne vedo, da je vključen samo mikrofoni na koru in da je še celo ojačen. Da je ojačen, slutiš po kakovosti glasu, ki je čisto drugačna kot prej med vso mašo.

To so glavni nedostatk, ki jih zasledimo skoraj pri vsakem prenosu. Zavedamo se, da so tehnične ovire za take prenose velike, vendar bi se po našem mnenju marsikatero pomanjkljivost dalo z dobro voljo vsaj ublažiti, če že ne popolnoma odpraviti.

Še nekaj besed o prenosih med božičnimi prazniki. Polnočnica iz Bazovice je zares lepa. Kar navadili smo se nanjo in mogoče je tudi prav, da jo radio prenaša vsako leto iz Bazovice, ker se da tako marsikaj izboljšati, bolje pripraviti. Toda letos se je radijskemu tehniku žal tako mudilo, da je na koncu maše nekaj akordov na orglah kar odsekal. Nato pa je sledila suhoparna kratka odpoved in lahko noč! Napovedovalec bi lahko tudi mirno povedal, kdo je maševal, kdo je pel in podobno. Prisluhnilo smo potem drugim radijskim postajam v nemščini, francoščini... Povsod so polnočnice končale od pet do deset minut kasneje. Le čemu taka naglica na radiu Trst A, Ali ni bila to edina slovenska polnočnica po radiu? Škoda, da se odgovorni tega niso zavedali.

Končno pa še o prenosu oziroma o registraciji »kondenzirane« maše na Stefanovo. Ljudska maša v Marano Lagunare bo sicer zanimiva, naša pa le ni. Radio bi jo lahko oddajal ob drugem času ne pa takrat, ko smo vsi pričakovali slovensko službo božjo. Jasno, da smo bili razočarani. Če pa je radio že hotel nuditi nekaj posebnega, bolj »eksotičnega«, a obenem tudi domačega, potem bi nam lahko prenašal slovensko mašo iz kake cerkve v Gorici, Beneški Sloveniji ali Kanalski dolini.

ML.

Desem a prijatelju

Moj dobri
črno rjavi volk,
ki ljubi gozd
in vodo
in lov po suhi
zimski travi,
se je potuhnil
kraj ograde
ter se spojil
z rjavino listja
in prsti,
na novo preorane:
samo oko gori
in pobliskava
v soncu,
ki odhaja.

Zdaj v skok
čez gmajno,
da zadnja taca
prednjo prehiteva,
za zajcem,
ki mu ga čara
pasja domišljija.
In ko se vrača,
prinaša
v črnih šobah
stož
in nekaj smole
na kosmati bradi
ter pričakuje
za to pohvale.

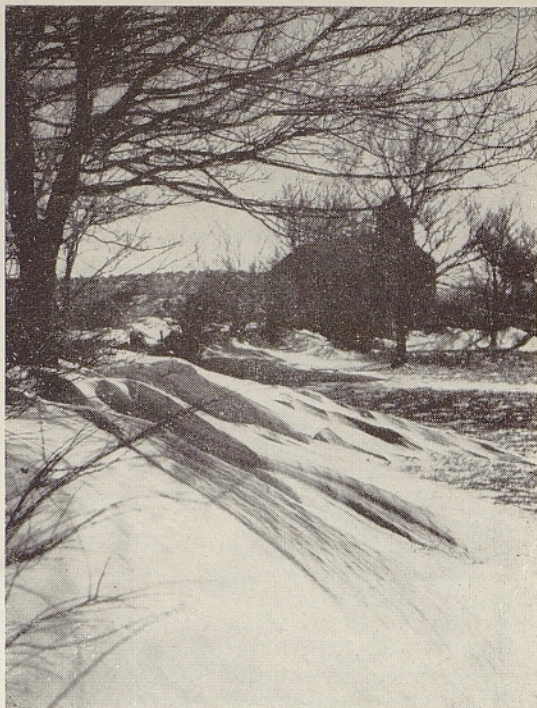
Pobožam ga:
pod roko
vdaja
žamet se temena
in beli puh
kadi od gobca
v hlad večera.
Krotkost očesa
davnino predniko:
taji
in v njem
so tisočletja
prijateljstva
in vezi,
ki je družila
psa
in prvega človeka,
ki je hotel
z njim deliti
kračo
ob trepetu ognja
v varni jami.

SLAVKO

Kesanje

Prisluhnil Tvoji pesmi
sem, o Bog,
ki je privrela iz nebeške line
iz nebeške line,
v najvišji noči
pradavnine
zatrobil je glasno
Tvoj zlati rog.

Sem slišal
vzvišeni Tvoj glas,
prispel v prostranost
Tvojih svetlih jas
in spet sem
v Tvoji hiši
otrok zvesti:
v novi čas!

SLAVKO

Veseljje v duši

Žarim
prevzet od Tvojih veličin,
Tvoj sončni blesk
me je pozibal v spanje,
v skrivnostne, bajne sanje:
nalil si v čašo
mi spoznanja vin.

Jetnik v pramenih zlatih
tiho padam
v predanost in veselje,
ko smel otrok
Ti dvigam želje:
razsipaj mi darov
iz rok bogatih.

Si iz počestnega prahu
me dvignil,
me v dediča bogatega
povzdignil:
žarim
zamaknjen
v Tvoje veličine.

OB NOVEM LETU

Vsaka dobra gospodinja vodi domače knjigovodstvo, to se pravi, da v posebni knjigi beleži dohodke in izdatke.

Izdatke razdelimo v

1. izdatke za stanovanje
2. stanarina in ogrevanje stanovanja
3. davki in druga plačila — takse
4. hrana
5. služkinja
6. razsvetljava, plin, telefon
7. obleka
8. zdravnik, zdravila
9. počitnice, potovanja
10. darila, napitnine
11. avto
12. majhni izdatki

Koncem meseca ali koncem leta imate lahko natančno sliko o izdatkih. Ker ste zabeležile tudi dohodke, lahko takoj ugotovite, koliko ste prihranile. Če se to ni zgodilo, premislite dobro, kje se da zategniti in zmanjšati izdatek.

Ko prejmete plačo, jo takoj razdelite po ovojnicah. Prej seveda napravite preventiv za vsak

posamezni izdatek. Ni izključeno, da se bo dvanajstim ovojnicam kmalu pridružila trinajsta z vašimi prihranki.

Novo leto, novo življenje, ampak se res potrudimo, da bomo organizirale svoje delo, da bo poteklo še bolj v redu in z manjšim trudom kot lani.

Delo gospodinjje je važno in težko, čeprav je često malo priznано. Oglejmo si, kaj mora opraviti v jutranjih urah.

Najprej bo razgrnila odeje in rjuhe, da se prezračijo. Nesla bo predposteljnike in preproge na balkon in iztresla iz njih prah ter jih skrtala. Odstranila bo z miz in nizkih omar pepel, papirčke, drobtinice itd. Zdaj bo začela postiljati postelje, nato bo pometla pod, namazala in zdrgnila parket, kjer je potrebno, nato obrisala prah po pohištvu, ter dala na svoje mesto preproge in vse ostalo. To je stalno vsakdanje delo. Poleg tega ji ostane za vsako dopoldne še drugo delo, ki naj si ga razdeli tako:

Ponedeljek — pranje

Torek — likanje

Sreda — čiščenje sten, oken

Četrtek — čiščenje kljuk in posode

Petek — čiščenje zaves in tapeciranega pohištva (naslanjači)

Sobota — čiščenje kuhinje

Nedelja — počitek

Ne smemo pozabiti, da je vsaka dva ali tri mesece treba napraviti generalno čiščenje. To je težko delo, zato glejmo, da ga bomo znale prav organizirati. Treba je stepsti žimnice in odeje, oprati zaves, namazati pod, umiti vrata in ogledala.

GARDEROBA

Ob začetku leta napravimo hišni pregled, odstranimo, kar je odveč in izrabljeno in si zabeležimo, kaj moramo nabaviti. Januar je mesec razprodaj in prodaje belega perila (fiera del bianco). Kupite vse, kar pri perilu manjka in prihranile boste čedno vsotico.

Skušajte si čim prej nabaviti vse aparate, ki vam olajšajo delo v kuhinji. Vnesite kaj novega v vaš jedilnik. Izrezujte recepte, ki izhajajo po vseh časopisih in jih nalepite v poseben zvezek.

Dopolnite in popravite telefonske številke in si izpišite v poseben zvezek vse naslove, ki jih rabite! Dodajte tudi poštno številko! V koledarju si podčrtajte vse godove, rojstne dni in druge

družinske praznike; zabeležite si datum, kdaj zapade kako vplačilo (zavarovalnina, najemnina, takse itd.)

TEMPERATURA V STANOVANJU

Pozimi naj bo temperatura od 18 do 22 stopinj. Dognali so, da je za organizem bolje, če je v vseh prostorih v stanovanju enaka temperatura. Naj bo tudi do tri stopinje razlike. Predsoba, hodniki ter stopnice naj imajo 14 — 15 stopinj, spalnice 16 — 18 stopinj; prostori pa, v katerih prebijemo veliko časa, kot dnevna soba, bolniška soba, naj imajo 20 — 22 stopinj. Kopalnica naj ima 24 stopinj.

Ni prav če toploto hranimo v prostoru, narobe, treba je velikokrat zračiti. Dovolj je pet minut, da prezračiš sobo. Obstajajo že aparati, ki vsrkavajo pokvarjen zrak in dovajajo novega.

Da odstranimo slab vonj, obstajajo deodoranti. V sredi sobe, nekako v višini glave pritisnemo na razpršilec za kratek čas in že je učinek zaznaven, slab vonj je nevtraliziran.

V kurjenih prostorih, zlasti kjer je centralna kurjava, rado manjka vlage. Najbolj enostavno si pomagamo tako, da damo posodo z vodo ali vlažno brisačo na termosifon ali v kot sobe ali pod kak kos oprave. Danes obstajajo tudi za to že aparati, ki stanejo od 15 — 50.000 lir.

MARIJA GORJUP

KAJ JE PRAVA ELEGANCA

Dostikrat slišimo: ta ženska ima svoj »stil« ali »ima šarm«. Kaj te besede pravzaprav pomenijo? Stil je po mojem zvestoba sami sebi, svojemu okusu, svojemu tipu, svoji starosti, karakterju in načinu življenja. Kadar ženska najde svoj stil in si ga prisvoji, pomeni, da je osebnost in da ima pogum pokazati, kaj je. Stil je torej stvar, ki nič ne stane, le imeti ga moraš.

PREPROSTOST.

Preprostost je eleganca, seveda mora biti naša eleganca. Da postane naša eleganca preprosta, je potrebnih dosti izkušenj, potrebno je spoznati, kako odveč je vsako pretiravanje in načičkanost. Če je obleka preprosta, se ne pravi, da je brez okraskov. Treba je preprosti obleki znati dodati osebno noto.

Biti moramo spontane, naravne. Seveda sta ti dve besedi dvorezen meč. Je kakor bi rekli: »Piši, kakor govoriš«. Seveda, če tisti, ki govori, govori zelo dobro. Prav tako je potrebno, da se držimo »mere«. Vsi poznamo osebe, ki se strogo držijo navade. Če je v modi velika torbica, bodo za vsako ceno hodile okrog z veliko torbico, če jim pristaja, ali ne.

Česa naj se torej držimo?

Namesto da se suženjsko ravnamo po modi, prestudirajmo svoj tip in svojo postavo in prisilimo modo, da se ona nakloni nam. V modelu, ki nam je všeč, črtajmo nabirek, ki nas napravi debelejše, odpovejmo

se izrezu, ki izpostavlja kritiki naš vrat, odpovejmo se velikemu ovratniku, če smo majhne postave, skratka, naša sorazmerja naj izgledajo pravilna in ne narobe. Seveda se moramo dobro poznati in priznati svoje napake, brez iluzij. Navadite se, da ste vedno oblečene v skladu z letnimi časi, okoliščinami in dnevnim časom. Glejte, da so torbica in čevlji v skladu z obleko. Rokavice in čevlji naj se ne prilegajo preveč tesno. Ne nosimo preveč okraskov, ne rabimo premočnega parfuma. Privoščite si moderne tkanine, vzorce in barve, a vedno tiste, ki vam pristajajo. Naj vas ne moti, če vaša prijateljica nosi kaj lepega — vam bi morda ne pristajalo. Prav tega se držite pri frizuri, čevljih, torbicah, pasovih, ovratnikih, klobukih itd. Nosite vse, kar se prilega vašemu tipu, toda vse naj izraža vaš dobri okus.

Ko ste dosegle sigurnost v eleganci, si lahko privoščite tudi kako originalnost. A gorje, če se originalnost spremeni v ekstravagantnost ali pretiranost.

Veliko vlogo seveda igra tudi vaša hoja. Hodimo z elastičnim korakom, ne predolgim, ne prekratkim, z dvignjeno glavo. Ne gestikulirajmo, ne govorimo glasno, ne obračajmo se za ljudmi, ne prepevajmo, ne jejmo na cesti. Kadar sedemo, naj čevelj sloni na tleh, desna nogava ob levi. Če stojimo, stojmo ravno in se ne prestopajmo z ene noge na drugo in ne naslanjajmo se na zid ali vrata.

M. G.

Veste.

da obkladki iz kamilčnega čaja pomagajo, če imaš otekle oči;

da kamilčni čaj osvetli lase;

da škrob omehča kožo, jo napravi bolj belo in stisne znojnice;

da kuhan krompir, zmečkan in zmešan z mlekom, napravi roke mehke in bele.

STARI GRADOVI NA GORIŠKEM

ŠTMAVER

(dalje)

Ime se zasledi v uradnih listinah že pred 700 leti. Zgodovinar Kos navaja listino iz dunajskega državnega arhiva, v kateri je zapisano, da sta grofa Volker in Ulrik iz Rihemberka, dala v fevd leta 1280 več posestev v St. Mavru pod Sabotinom, notarju Frančišku iz Gorice. Prej sta bila posestnika te zemlje neki Salentus in njegov oče iz Štandreža. Imamo še druge priče. Rihemberški grof Ulrik mlajši je podelil vitezu Detalmu iz Villalte v Furlaniji dve kmetiji v Štmavru. Od istih grofov sta imela desetino od vina in žita v Štmavru nižja fevdnika Wulfing in Meichs iz Solkana ter neki Profeta iz Pevme pod Štmavrom ali »Pau unter Sant Maur«, kot se bere v služnostnih zapiskih goriških urbarjev. Ti nižje vrste pridvorniki so se med sabo prepirali za omenjene pravice, dokler ni sodnik Riczendorfer leta 1342 to pravdo razsodil. Iz vseh teh podatkov je razvidno, da so imeli v 13. in 14. stoletju precej štmaverskega ozemlja rihemberški gospodje. Tam so imeli tudi svoj dvor, bržkone na kraju, ki mu pravijo Grad. Sami pa niso tukaj prebivali, marveč, so oddajali zemljo s kmetijami in tlačani vred — te so imenovali tudi živo blago — svojim ministerialom in nižjim vazalom v zakup, včasih tudi v dar. Ta vrsta fevdalnih gospodov si pa ni smela in tudi ni zmogla postavljati močnih utrjenih gradov, ampak le nekake bolj ali manj zavarovane dvore ali graščine. Takih je bilo v Šentmavru več. Ostanke so zasledili v Gradu, na Fonzarjevem in tudi na Znarišču, to pa zato ker so večji zemljiški gospodje običajno oddajali svojo zemljo oddaljeno od zaokrožene dominikalne posesti okrog prvotnega dinastičnega gradu, nižjim vazalom v fevd. Na kraju Grad kaže, da je stal prvotni štmaverski grad z nižjim stolpom in majhnim obzidjem, odkoder so ministeriali Rihemberžanov čuvali njih posesti, še bolj pa kot grajski upravitelji grofov pazili, da je kmet pridno opravljal tlako in odraštoval desetino, kvartež in kar je še imel služnosti zapisanih.

Ko so Rihemberški gospodje leta 1371 z Ulrikom izumrli, so prišla tudi njih posestva v Št. Mavru zopet v roke goriškim grofom kot višjim fevdalnim senjorjem ali deželnim knezom.

Tudi iz te dobe se najdejo listine, ki izpričujejo imena Štmaver in Sabotin. Zanimiva je iz leta 1379, kjer je zapisano, da so sinovi nekega Jakomucija dobili od goriškega grofa Majn-

harda v fevd vinsko desetino na gori Sabotin. Iz te podelitve smemo sklepati, da so sadili štmaverski podložniki vinsko trto dosti višje kot danes. Vina so precej pridelali. Pred nekaj več kot pol stoletja tudi do 1200 hl letno. Obdelovali pa so trto pod grofi kar preprosto. Šele vikar Mašera je začel učiti ljudi v začetku našega stoletja, kako se trta škropi in žvepla.

Toda vrnimo se spet h grajskim urbarjem. Ko so postali po smrti rihemberških grofov štmaverski fevdi spet prosti, je goriški grof Henrik izročil leta 1398 fevde že omenjenega notarja Frančiška novemu vazalu Bartolomeju iz Moše. Priimek Bartolomei se je še do naših časov ohranil kot ime neke plemenite družine v Solkanu. Pa še druge vazalne podložnike so imeli goriški grofje v Štmavru. Zadnji iz te hiše, Lenhard, je dal 1470 eno kmetijo v fevd Hanzu iz Krmina, eno pa Antonu Turnu ali Torre. Fevdalni gospodar je skoraj razcepil ozemlje pod Sabotinom med več podložnih vazalov, ki so si pozidali večje ali manjše dvorce.

Največ zemlje so pa dobile okrog leta 1365 plemenitaši Graben, ki so postali pravi štmaverski graščaki. Grabni so pozidali prvi grad, ki je imel obliko podobnih stavb v 14. stoletju. Plemiče iz hiše Graben so šteli med imenitnejše goriške rodbine. Pod zadnjimi goriškimi grofi je postal Virgil Graben zaupnik in vicedom goriških grofov. Pogajal se je v njih imenu z oglejskim patriarhom za pravice advokature goriških grofov nad oglejsko Cerkvijo. V imenu zadnjega grofa Leonharda so sklepali kupno-prodajne pogodbe v Furlaniji. Virgil Graben je bil ob prodaji goriških posestev Habsburžanom upravitelj dežele in celo cesarski svetnik. Štmaverska gosposčina se je pod takimi plemenitaši lepo razvijala. Grabni so sezidali tudi cerkev pri pokopališču, ki je služila kot grajska kapela. Vojna jo je razrušila. Z Virgilom je družina Graben 1507 izumrla.

Šentmaver je prešel v začetku 16. stoletja z gradom, ki je pa že izgubljal prvotno obliko utrjene postojanke, in s tlačani vred v druge še vedno fevdalne roke. Prav malo časa se je pisal kot štmaverski Nikolaj Strassoldo. Še isto leto so postali novi štmaverski gospodje tržaški patriciji Bursa. Prvotno so imeli svoja posestva okoli Golca v Istri. Ko so si pozidali pri Podgradu nov grad, so dobili v 14. stoletju pridevek »Bursa de domo nuova«, ali po nemško »Bursa de Neuhaus«. Leta 1499 so postali gori-

ški patriciji in so imeli dvorec, ki je stal, kot se bere v neki listini z leta 1525 »sta super Traunich prope rastellum« ali v prevodu »ki leži nad Travnikom blizu Raštela«. Neuhausi ali, kakor se je to ime potvoro v ljudskih ustih »Navzarji«, so dobili posestva v Furlaniji, v Brdih in na Vipavskem. Ivan Neuhaus je postal kapitan ali poveljnik rihemberškega gradu. Odlikoval se je v vojnah z Benečani, čeprav jim je moral grad prepustiti. Anton Neuhaus si je v tistih letih pridobil še Štmaver in je postal član goriških deželnih stanov. Neuhausi so zgradili tudi svoj grad, in sicer nižje proti Soči, tam blizu, kjer je danes posestvo Fonzarjev ali »fanzarjevo«. Ta novi štmaverski grad je že imel po novejši šegi obliko utrjene graščine s stolpiči in prizidki, brez mogočnega osrednjega stolpa. Pod Habsbružani so Neuhausi opravljali visoke službe in so bili povzdignjeni leta 1624 v baronski stan s priimkom »Neuhaus von Santh Maver«. Jožef Ivan Krstnik je postavil leta 1640 tudi novo cerkev, kjer so imeli baroni vzdane svoje spominske plošče. Zginile so s cerkvijo vred v prvi svetovni vojni. Štmaverski graščaki so si pridobivali vedno več imetja. Cesar Leopold je leta 1698 povzdignil barona Nikolaja v stan državnega grofa. Rodbina »Navzarjev« se je ohranila v dobrem spominu še do današnjega starejšega rodu, ker je v svojem tristoletnem gospodovanju v Štmavru še dokaj pravično ravnala s svojimi podložniki. Ti so morali grofom plačevati predvsem redni zemljiški davek ali činž, iz nemškega izraza zinsgeld. Plačevali so ga lahko tudi v pridelkih. Obračune z valpetom, pravzaprav on s tlačani, so delali ob Ivanovem in Mihelovem. Dajati so morali tudi desetino od žita, ki ga pa je bilo v Štmavru malo; več pa od vina in olja. Tretja glavna dolžnost pa je bila tlaka ali rabota, ki pa je bila zelo nedoločena z ozirom na čas in način dela. Ko je zatrobil valpetov rog so morali tlačani v Štmavru obdelovati grofove njive, popravljati brv čez Sočo, pota, grajska poslopja ali pa služiti kot poganjači po Sabotinu ali kot grofovi ali prenašati njegova pisma. Koliko dni v letu so morali zastonj garati in kolikšno mero pridelkov so

bili dolžni pripeljati v grad, je bilo sicer v urbarjih zapisano, a kdo izmed podložnih je znal iz njih brati svoje pravice in dolžnosti? Navzarji so k sreči spadali še k pravičnim gospodarjem. Pa so prav za njih časov prišle tudi nad štmaverske gračšake in podložnike hudi časi. Ob francoski zasedbi 1805 do 1813 so se grofje umaknili na avstrijsko stran. Ljudje so nosili skrivat sovj denar v »Kacafurovo jamo«. Marsikateri mladenič se je tudi zatekel v te votline, da je ušel vojaški suknji. Za Francozi je pritisnila slaba letina, ko so ljudje kar cepali od lakote. Mernik je veljal 4 goldinarje, za enega vola vrednosti. Družine so kuhale koprive in drevesno skorjo. Na Sabotinu so našli mrtva kmeta Figlja in Benso, ki sta imela v ustih še prežvečeno travo. Dobri časi pod štmaverskimi grofi Neuhausi so šli h koncu. Pogorel jim je tudi grad, simbol njih moči, ki so ga le za silo popravili. Ko so se priselili 1836 v Gorico vojvode Blacasi s pregnanim francoskim kraljem Karlom I., so ti kupili vso štmaversko posest propadlih grofov Neuhausov. Vojvodi so zgradili na mestu ožganih grajskih ruševin nov grad v krasnem empirskem slogu. V njem so pa le redkokrat bivali. Graščino so oskrbovali upravitelji Fonzari, ki so prišli iz Ville Vicentine. Nekateri kmetje so se po zemljiški odvezi odkupili, večina jih je ostala na graščinski zemlji kot koloni. Nad gradom samim je pa ležalo nekako proklestvo. Leta 1849 je graščinsko poslopje zgorelo in že takrat je bilo konec zadnjega štmaverskega gradu. Iz svojih razvalin ni več vstal. Tudi svoja posestva so vojvode Blacasi leta 1891 prodali deloma veleposestniku Fogarju, ostanke grajskih poslopij in zemljišča okrog njih pa oskrbniku Fonzariju. Ta je pozidal novo graščino, ki jo je pa prva svetovna vojna spet zrušila.

Od srednjeveškega Štmaverskega grada in o poznejših graščinah od 16. stoletja dalje so ostale same goblje. O nekdanjih fevdalnih mogotcih so pa le spomini v porumenelih pergamentih. Stara slava je minila, novo življenje klije tam, kjer Maver toči vina in kjer »Sveti pod njim razširja soška se dolina.«

V BEGUNSKEM TABORIŠČU

»Delaš kje?«

»Včasih pri kmetih. A ni stalno.«

»Vem. Ni prida. Slabo plačujejo.«

»Pa tudi veliko deževnih dni je.«

»Pij!« je Tarzan spet dvignil kozarec. Vino je bilo kisló, toda s pršutom se je podalo.

»Morða bi jaz imel kakšno delo zate«, je mimogrede vrgel Tarzan s polnimi usti.

Rudi je molčal.

»Kakšno?« je čez čas vprašal.

»Bova še govorila,« je rekel Tarzan, nabadajoč olivo na zobotrebec.

»Naša učiteljska služba je naša prva naloga. Koncil jo dosledno našteva vedno na prvem mestu, Duhovniška služba je najvažnejša, učiteljska pa je prva. To bi praktično pomenilo: Če se še tako navdušujem za lepoto liturgije, za urejeno pisarno — če ne napravim vsega, kar je mogoče, za katehezo, SVOJO PRVO NALOGO ZANEMARJAM.«

(Anton Smerkolj, Nekaj misli pred začetkom novega veroučnega leta, Cerkev (Ljubljana), 1, 7-9, str. 97.)

GOSTOVANJE LJUBLJANSKE DRAME JE POKAZALO VISOKO RAVEN SLOVENSKE GLEDALIŠKE UMETNOSTI

Resnično kulturno praznično razpoloženje smo doživeli Slovenci v Trstu v božičnih praznikih, ko je gostovalo ljubljansko dramsko gledališče z Linhartovim Matičkom. Ze teden dni prej so odprli v prostorih Kulturnega doma razstavo ob stoletnici slovenskega gledališča, ki v skrbno izbranem in zgodovinsko dokumentiranem nizu podob prikazuje rast in vzpon naše gledališke kulture. Akademik dr. Bratko Kreft, ki je ob pričetku razstave govoril, je v stvarni dokumentaciji poudaril tisto, kar nam razstava kaže. Poleg gledališča

Narodno gledališče v Ljubljani je tista osrednja kulturna ustanova, ki zrcali našo narodno in gledališko kulturo v njenih največjih dosežkih. Zato je gostovanje tega gledališča v našem mestu vedno pomenilo največji praznik za slovensko narodno manjšino. Nihče se tedaj ne čudi, če je sredi najintimnejših praznikov, kot so božični, ko jih praznuje navadno vsaka družina v svojem domu, zmanjkalo za več sto ljudi — ki so želeli na predstavo — prostora v veliki dvorani Kulturnega doma. Slovenski človek na Tržaškem je čutil, da mu prinaša osrednje dramsko gledališče iz Ljubljane ob praznovanju stoletnice slovenskega gledališča zares nekaj lepega in pomembnega. Prišlo je z našo prvo večjo igro, z Linhartovo komedijo «Ta veseli dan ali Matiček se ženi».

To dramsko delo v Trstu sicer ni novo, kajti kmalu po vojni ga je uprizorilo tukajšnje Slovensko gledališče, nekaj let kasneje so ga zaigrali dijaki znanstvenega liceja in po desetih letih ga je nova generacija naših študentov presadila na tukajšnja tla in ga spet izvajala z lepim uspehom. Toda nekaj drugega je predstava najvišjega slovenskega dramskega zavoda. V oblikovanju Linhartovih podob so najboljši slovenski gledališki umetniki prinesli med nas ne samo živo in nadvse prijetno zgodbo — kot jo je sicer po tujem vzorcu, vendar izvorno, presadil na slovenska tla Linhart — ampak je v tej predstavi tudi tisti resnični vzpon gledališke umetnosti, ki dosega splošno evropsko kulturno raven in se z njo lahko

mirno meri. Posebej to pomeni za narodno manjšino nenadomestljivo oporo in pogum. Vsak gledališnik je lahko ob tem obisku tudi presodil, da ni osnovano tarnanje, češ, da v Trstu ni ljubiteljev dramskih predstav. Vsakdo je lahko videl, da celo zmanjkuje prostora, če občinstvo pričakuje in veruje, da bo videlo zares nekaj lepega.

Kdor je spremljal rast Matička v kakih treh desetletjih, se pravi od dobe, ko je postala ljubljarska Drama res tista kulturna ustanova, da je tudi v literarnem oziru bila najboljši tolmač domače in svetovne dramske literature, je opazil lahko premik teže v tej komediji od Matička in Nežke na barona in baronico. Še vedno sta Matiček in Nežka osrednji postavi v komediji, vendar dobiva njuna vloga težo v krogu, ki ga tvorita baron in baronica in medsebojni odnosi med njima. Zdi se, da je to želela poudariti tudi sedanja, zelo skrbna in stvarna režija inženirja Viktorja Molke. Čutiti je tudi, da je režiser sicer želel ohraniti časovni pečat dela, da pa ga je vendar tolmačil v sodobnem izražanju in da bi mu mogli marsikje pritrditi, da na svetu pravzaprav ni nič novega in da se človek ni prav nič spremenil v svojem bistvu, pa naj nosi zdaj tako obleko, ali spet drugačno. Ta nevsiljiva nota, ki jo izžareva, je po našem, dragocena patina, s katero je predstava odeta, da je igrivo zgodovinska, veličastna in mogočna, pa vendar tudi intimna in izpovedna.

Blesteč sijaj pa so dali predstavi seveda odlični glavni igralci. Med prvimi Stane Sever. To je eden

v Narodnem domu je govoril o Ljudskem odru in Regentu. Mislimo, da bi mogel, zaradi objektivnosti, omeniti še druge gledališke skupine in odre, ki so na teh tleh gojili in v najtežjih trenutkih zgodovine ohranjali našo gledališko kulturo, če je že omenil eno nepoklicno odrsko skupino.

Če nas je tista zamočkanost nekoliko motila, pa nas je povsem prevzelo gostovanje celotnega gledališkega zborara. To je bilo zares lepo kulturno darilo za božič, ki nam ga je poslala Ljubljana. UREDNISTVO

izmed tistih odrskih oblikovalcev, ki mu je vdahnil Bog božanstveni dar umetnika. Naključje je hotelo, da smo pisali o njegovi igri Matička pred več kot dvemi desetletji in da imamo danes to srečo, da lahko tolmačimo njegovo igro barona v isti komediji. Tedaj je bil Sever Matiček, ves navihan, ves mlad, a pogumen in drzen. Tedaj je bil Matičkov gospodar vse bolj nasilen, grob in nesramen. Kako drugače vidi Sever danes barona, ko ga sam clikuje! Ta baron je ves človek, naraven in enostaven, naiven, kar nebogljen, da ga ne moreš sovražiti, ker se on sam osmeši in mora pasti na kolena. Severjev baron je iz mesa in kosti, ima pa tudi srce in kri. Ne moreš se ubraniti vtisa, da ima Sever tudi ta svoj lik rad in da iz njega žari vsa njegova srčna kultura, njegova igrivost in lahkotnost. To je Sever. To je njegov božanski dar oblikovalca. Če nič drugega že samo njegov baron je ustvaril prijeten in nepozaben večer.

Baronica Ančke Levarjeve, ki je prav tako prehodila pot od naivnih in vihravih Nežk do baronice, je prinesla v to podobo prav tako lep prispevek prijetne, mladostne miline in srčne dobrote. Njena igra raste od igrivosti do resne zavzetosti, pa od navidezne užaljenosti in spet do vserazumevajočega odpuščanja. Nekdanja naivnost je našla resne globine, a ostala je živa izpovedovalka resnice, da ji moraš prislušniti in ji moraš verjeti.

Izredno mladostno prepričljivost oblikovalca je živel Danilo Benedičič v Matičku. Stopnjeval je svoje načrte in svojo aktivnost z nepozab-

no sigurnostjo. Prijeten je v izpovedi in naraven v kretanju. Gotovo je to eden najboljših Matičkov, ki jih je kdaj osrednje gledališče ustvarilo. Trojici nepozabnih likov se priključuje še Nežka Majde Potokarjeve. Če sta dala Sever in Levarjeva svojima vlogama nego gosposkost, sta po drugi strani dala Benedetič in Potokarjeva svojima likoma ne morda kako kmečko robotost, kakor so skušali to igralci včasih, ampak sta živela oba živo naravnost. Posebej v Potokarjevi ni nič narejenega, ampak vse preprosto in enostavno, a vendar tako zelo resnično. Nežki je vdahnila toliko ljubkosti in prirodne iznajdljivosti, da bi večje za stoletnico gledališča ne mogli želeti. Ustvarila je živo in resnično, lepo in prijetno podobo Linhartove Nežke.

Janez Hočevar je zaigral Tončka in je bil v oblikovanju nekoliko bližje zgodovinskemu nastanku kot sedanosti; seveda je Tonček tudi tako napisan, da mu je teže dati nekaj, po čemer bi bil današnjemu času blizu. A Janez Hočevar odigra Tončka naravno, igrivo in dosledno.

Podoba advokata Zmešnjave je oblikoval Aleksander Valič. Tudi ta igralec je prehodil svojo umetniško pot od mladostnih, vihravih vlog do življenjsko poglobljenih. V Zmešnjavi je Valič igriv. Advokatu da tisti zanos, ki ga čuti kot zagovornik Smrekarice — zanos tedanjega jurista, obdanega s prepričanjem svoje važnosti in pomembnosti. In prav v taki igri teži Valič po igrivosti in lahkotnosti, da razgibava prizor pred sodiščem, ki je najbolj Linhartov.

Odlično podobo Žučka je zaživel tudi Janez Albreht. Naraven je v nastopu, glasovno izredno prijeten in prepričljiv, domiseln v stopnjevanju svoje igre, pa vendar resničen in naraven.

V ostalih vlogah nastopajo še Jože Zupan kot nekoliko vihravo poudarjen Budalo, Marija Benkova kot pristno naivna Jerca, Tone Slodnjak igra Jaka, ki bi mogel še bolj izrazito zaživetiti Jakove hvaležne tipičnosti. Tone Homar igra Gašperja in Kristjan Muck rihtnega hlapca. Poleg teh pa so seveda še fantje in dekleta ter godci.

Da, to je bila res proslava 100 letnice slovenskega gledališča. Čutili smo ta jubilej. Ljubljanski Drami in vsem njenim članom čestitamo. Upamo, da bodo pogosteje naši gostje kot doslej. JOŽE PETERLIN

PO NAŠIH PROSVETNIH DOMOVH

OD OKTOBRA DO JANUARJA V KATOLIŠKEM DOMU

Goriški nadškof msgr. Cocolin
v Kat. domu

Ce smo sledili prosvetnemu in vzgojnemu delovanju Katoliškega doma v letošnji jeseni, moramo ugotoviti, da si je znalo vodstvo tega mladega kulturnega središča pridobiti lepo število stalnih obiskovalcev; s tem seveda raste njegov ugled,

pa tudi njegova odgovornost in poslanstvo med goriškimi Slovenci.

Kaj je nudil Katoliški dom svojim obiskovalcem v teh mesecih? Lahko bi odgovorili, da je bil program tak, da je delno vsakogar zadovoljil. Ljubiteljem gledališča je nudilo gostovanje tržaškega Slovenskega gledališča dve predstavi, »Moje dete« in »Anarhist«, ljubitelje petja je tudi letos osvojila Ceciljanka, za misijonsko nedeljo pa so poskrbeli dekleta Marijine družbe, ki so pripravila igrico msgr. Srečka Gregorca »Jezusova mučenica«. Gostovanje Korošcev je dokazalo, kako je Miklova zala vedno priljubljena med našim ljudstvom; naj omenimo še med raznimi kulturnimi večeri, predavanje z diapozitivi g. Vinka Zaletela o Siamu in predavanje profesorja Huberta Berganta iz Šempetra pri Gorici, ki je ob diapozitivih in glasbi prikazal »Evropsko

slikarstvo od renesanse do sodobnosti«.

Letošnja Ceciljanka je pokazala lep napredek pri večini zborov. Posebno smo z veseljem in navdušenjem pozdravili zbor iz Ukev v Kanalski dolini in zbor iz Stoblanka v Beneški Sloveniji. Prvič je nastopil tudi mladinski zbor iz Doberdoba. Posebna komisija je ocenila zbor »Mirko Fišer«, ki ga vodi mladi dirigent Zdravko Klanjšček kot najboljši zbor.

Dogodek zase je bilo srečanje goriških vernikov s svojim novim nadškofom v prostorih Katoliškega doma. Ob tej priložnosti je bila pripravljena v čast visokemu gostu kratka akademija, kjer so msgr. Petra Cocolina pozdravili pevski zbori in predstavniki raznih organizacij, ki so škofu predočili tudi svoje probleme, verske in narodne. Gospod nadškof je nato v prisrčnem nagovoru v lepi slovenščini podal nekaj misli, v katerih je izrazil vso naklonjenost do naše skupnosti v znamenju novih odnosov med večino in manjšino, na osnovi načel krščanskega socialnega nauka. S. K.

OB DVEH ORGELSKIH KONCERTIH V GORICI

V okviru proslav dvestoletnice traviške župnije v Gorici je zbor »S. Ignazio« priredil v mesecu novembru dva orgelska koncerta. Prvega je imel prof. Hubert Bergant iz Šempetra pri Novi Gorici, drugega pa prof. Vittorio Toniutti iz Gorice.

Prof. Bergant, ki je goriškemu občinstvu že dobro znan po dveh koncertih v baročni cerkvi sv. Ignacija, je predstavil zelo pester spored od renesanse do sodobnosti. Slišali smo lahko vse barvne odtenke renesančnih orgel v Frescobaldijevi

Ricercare. Mehko je izzvenela Černo-horskega komorna fuga. Iz dela J. S. Bacha smo poslušali tri skladbe: dva korala in koncert po Vivaldiju v d-molu. Po teh kompozicijah smo lahko spet spoznali raznoliko umetniško osebnost velikega nemškega mojstra, ki je orgelski glasbi posvetil lep del lastnega ustvarjanja. Drugi del je obsegal romantične in sodobne skladbe. César Franck, Jehovan Alain ter Olivier Messiaen so sicer ustvarjali v časovno precej oddaljenih si dobah, toda glasba, ki smo jo slišali, je predstavljala vseeno neko enoto. V delih omenjenih avtorjev smo lahko občudovali vso bogato registracijo in s tem zvočno polnost orgel sv. Ignacija ter si ustvarili bežno sliko o silovitosti, istočasno pa tudi liričnosti novoromantične in sodobne orgelske produkcije.

Organist prof. Toniutti je v svojem sporedu prikazal vrsto izrazito romantičnih skladateljev — Ravello, Bossi, Elert, Vierne, — ki se po svojem osnovnem navdihu ne razlikujejo mnogo drug od drugega. Zato je bil spored morda nekoliko preveč enoličen. Po drugi strani pa nam je izvajatelj s svojim muziciranjem podal vrsto posrečenih barvnih učinkov, ki so včasih zašli v prevelik lirizem. Na koncu smo slišali še Toniuttijevo Lirično suito in Teme z variacijami, kjer razodeva skladatelj povsem romantična nagnjenja.

Na splošno lahko rečemo, da sta oba koncertista, čeprav z različnimi stilnimi prijemi, pokazala izbrušeno tehniko, jasno dinamiko ter s tem nudila prisotnim pravi umetniški užitek. A. B.

Za goriške prosvetne delavce je bilo velike važnosti gostovanje v Gradiški na povabilo tamkajšnjega društva »A. S. TORRIANA« v okviru katerega deluje tudi mešani zbor, ki ga vodi g. Miniussi. G. pevovodja se zanima tudi za naše kulturno bogastvo in njegova iniciativa, prikazati tudi svojemu ljudstvu našo narodno pesem, je zelo hvalevredna. Na večerni prireditvi sta nastopila osrednja zbora »M. Filej« in »L. Bratuž« iz Gorice. Večer je poživil tudi folklorni nastop naše mladine. Občinstvo, ki se je v lepem številu udeležilo predstave, je prijazno sprejelo naše gostovanje. Z gostitelji smo navezali tudi prijateljske stike. Kna-

lu bomo videli naše gostitelje v Katiškem domu.

Dne 31. decembra 1967 je bila v stolni cerkvi običajna božičnica; nastopili so združeni pevski zbori pod vodstvom S. Jericija in Z. Klanjščka ob orgelski spremljavi prof. L. Bratuže, pesmi pa je povezal prof. Ivan Črnic.

Kot prvi gostje v letu 1968 so prišli iz Slovenije v nedeljo 7. januarja »Beneški fantje« iz Ljubljane. Številnemu občinstvu so nudili zanimiv program z narodno pesmijo, modernimi ritmi in šegavo besedo. Njihova pesem je prijetno odmevala in žela mnogo odobravanja. Tudi društva po vaseh so v zadnjem času začela precej živahno delovati. V Števerjanu je SKPD imelo svoj občni zbor, na katerem so prišle na dan razne novosti: v odbor so prišli novi člani, dosedanjega neutrudnega predsednika Marjana Terpina je nadomestil Mirko Humar;

po poleg tega nosi društvo, po zadnjem občnem zboru, ime po pokojnem goriškem nadškofu Fr. B. Sedeju.

V Pevmi se je kulturno delovanje v zadnjih dveh mesecih precej razgibalo; SKPD »Jože Abram« je povabilo dva predavatelja iz Jugoslavije: prof. Črnilogarja in profesorja Hönnna. Prvi je prikazal v diapozitivah naše Julijce, drugi pa Poljsko. Na tretjem kulturnem večeru je predaval msgr. dr. R. Klinec iz Gorice o »Župniji v pokoncilskem duhu«. V okviru društva je tudi tečaj za nemški jezik, ki ga vodi prof. Albin Sirk iz Gorice; vpisanih je 15 članov.

Tudi Štandrežci si prizadevajo, da bi čim več nudili svojim ljudem. Ob praznikih v župnijski dvorani predvajajo filme. Včasih tudi domačini sami kaj pripravijo: miklavževanje, božičnico; 7. januarja pa so gostovali v njihovi dvorani »Beneški fantje« iz Ljubljane. E. V.

TRŽAŠKA LJUDSKA PROSVETA

Zdi se, da se je tudi na Tržaškem po vseh naših prosvetnih domovih začelo z jesenjo precej živahno prosvetno delo.

Od MIKLAVŽEVANJA, ki je bilo menda po vseh naših župnijah, v eni je bila večja, drugod manjša prireditev, so bili slovenski večeri: v župnijski dvorani v Sv. Križu, v Slniškovem domu v Bazovici, v dvorani šolskih sester v Borštu, v Finžgarjevem domu na Opčinah, v Marijinem domu v Rojanu, v Ognjišču župnije Sv. Vincenca, v župnijski dvorani v Barkovljah, v Kulturnem domu v Škednju in morda še kje. Omenjamo prireditve v okviru Slovenske prosvete. Društvo slovenskih izobražencev je imelo večer, ki je bil posvečen pesniku Vinku Beličiču ob izidu njegove pesniške zbirke »Gmajna«. Slovenski kulturni klub ima vsako soboto svoje kulturne večere. Razen tega pa je tudi več prireditev v okviru Slovenske prosvetne zveze, posebno živahno delavnost kaže nabrežinsko prosvetno društvo Igo Gruden in Ivan Cankar.

Na prosvetnih večerih v naših domovih je bilo več predavanj; posvečenih Krasu (barvni filmi), lepotam slovenske zemlje, našim goram (Finžgar in njegov svet), značilnostim

naše krajine (barvna podoba gradov) in podobno. Ta predavanja, ki so popestrjena ne samo z barvnimi slikami, ampak tudi z glasbo in pesmimi, so — tako se zdi — lepo uspela, kjer koli so doslej bila.

V tem okviru moramo omeniti letošnji KONCERT BOŽIČNIH PESMI, ki je bil v nedeljo, 7. januarja v cerkvi sv. Antona Novega v Trstu in je zelo lepo uspel. Združeni cerkveni pevski zbori so izvajali tudi tri božične pesmi, ki so prejele na letošnjem natečaju nagrade: Maličevo, Vrabčevo in Vodopivčevo. Koncert, ki ga je vodil dr. Humbert Mamolo, je bil kvalitetno zelo dober, obiskalo pa ga je, kljub slabemu vremenu, zelo veliko občinstva.

NAŠI ŠTUDENTJE

Naši študentje se zbirajo vsako soboto v Slovenskem kulturnem klubu v ulici Donizetti. Na pragu novega leta je imel klub redni občni zbor, na katerem je pregledal svoje delo. Imel je 42 kulturnih večerov, več nastopov, v okviru kluba so delovali različni odseki.

Po pregledu dela v pretekli poslovni dobi, so izvolili nov odbor, v katerem so: Ivan Peterlin (predsednik), Ivana Suhadolc (tajnica),

Bruno Sferca (blagajnik), ostale funkcije so si razdelili: Marko Jevnikar, Janez Beličič, Saša Župančič in Peter Suhadolc.

Kakšne načrte ima naša mladina?

Poleg šole, kjer čaka naše študente resno delo, se radi srečavajo na športnih igriščih in v klubih. Menda obstaja za dijake zdaj edina dijaška organizacija Slovenski kulturni klub v ulici Donizetti. Povabili smo predsednika, da nam bi povedal o tej dijaški organizaciji.

Rekli ste pravilno, da je Slovenski kulturni klub edini klub, v katerem se zbiramo študentje slovenskih višjih šol na Tržaškem. Njegov prvi namen je pač ta, da poživlja družabnost med nami. Vsako soboto se srečavamo v klubskih prostorih v ulici Donizetti študentje z vseh naših šol. Tako pridemo sku-

paj tisti, ki smo na liceju z onimi, ki so na učiteljskišči ali na trgovskem zavodu. Za nas je ta sobotni večer oddih in prijetno srečanje izven šole. Ta srečanja so nam postala nekaka duševna potreba. Med nas se vračajo tudi mnogi tisti naši akademiki, ki študirajo na univerzi, a so bili več let, ko so bili na srednji šoli, v klubu.

Kakšen namen ima še klub poleg gojitve družabnosti?

Vsako sobotni večer nam tudi nekaj nudi. Ne pridemo tja samo zato, da bi se videli in pogovorili, ampak skrbi klub tudi za kulturni program, ki naj razširi obzorje svojih članov. Vedno je na programu kako predavanje z diapozitivi ali pa film, ali recitacijski večeri, včasih bralne predstave ali glasbeni spored, vedno nekaj, kar naj slovenskega študenta obogati in dopolni šolsko izobrazbo.

Imate za to šolsko ali delavno leto kakšen poseben program?

Na letošnjem počitniškem srečanju v Ukvah, kamor so prišli tako koroški predstavniki kot goriški, smo prišli do zaključka, da tako slovenski študentje pri nas, kot v Gorici in na Koroškem, žele predavanj, ki bi bolj osvetlila slovensko narodno zgodovino. Tudi novejšo zgodovino. Zato bomo poleg drugega pripravili niz dobrih zgodovinskih predavanj, ki bodo izmenoma v vseh treh pokrajinah v zamejstvu.

In razen tega?

Razen tega pa bomo ohranili večere s kulturnim programom: iz književnosti, upodabljajoče umetnosti, s področja filma in glasbe, športa in tehnike, znanstvenih dognanj in podobno. Tudi letos mislimo na to, da mora delovati folklorna skupina, dramska družina, literarni odsek in morda še kaj.

MARTIN JEVNIKAR

SODOBNA SLOVENSKA ZAMEJSKA LITERATURA (NADALJEV/NJE)

ALOJZ REBULA

Rodil se je 1924. v Šempolaju pri Trstu, obiskoval klasično gimnazijo v Gorici in Vidmu, dovršil klasično filologijo na ljubljanski univerzi (1949) ter je profesor v Trstu. Izdal je: romana *Devinski sholar* (1954) in *Senčni ples* (1960), novele *Vinograd rimske cesarice* (1956) in povest *Klic v Sredozemlje* (1957).

Rebula je sin tržaškega Krasa, negostoljubne zemlje, ki nudi premalo za sodobno življenje, a preveč za smrt. V bližini je veliko tržaško mesto s svojo svetovljansko privlačnostjo in vsakovrstno dejavnostjo, ki spodrezuje kraškim ljudem korenine. Votel je Kras — tako je naslov Rebulove novele —, izvotljuje pa tudi ljudi, zlasti tiste, ki ga zapuščajo. Zapuščajo pa ga v vedno večjem številu, kmalu ne bo imel kdo več obdelovati še tistih skromnih njivic in paštnov, saj mora Rebulov junak Stefan v Klicu v Sredozemlje pripeljati za bodočega gospodarja pol slovenskega in pol italijanskega otroka.

To je svet in to so problemi pisatelja Rebule, kraj in čas pa sta tudi njemu samemu vtisnila neizbrisno znamenje: notranjo razdvojenost, ki mu jo je zadala srednješolska vzgoja v škofijskem semenišču v Gorici, kamor ga je odpeljala mati, da bi kot Pahor postal duhovnik. Zato so vsa Rebulova dela posledica avtobiografskih spoznanj in osebnih hotenj, vsako novo delo pa le višja stopnja dozorevanja teh problemov. Pisateljevi junaki so notranje razklani, omahujejo med tradicionalnim vaškim življenjem in narodno zvestobo ter mikom velikega mesta ali tujine.

Vprašanja obstoja kraškega doma in narodne zvestobe je Rebula najboljirneje obdelal v povesti *Klic v Sredozemlje*. Prikazal je tri rodove, ki se zvrste na kraški kmetiji od prve svetovne vojne do let po zadnji vojni, obe vojni jim porušita dom, toda ljubezen do zemlje in dela premaga vse neštevilne zunanje težave, ko pa se začne njihov notranji razkroj, ko se začno izneverjati kmečkemu okolju in ga zapuščati, moralno in narodno propadajo, ruši pa se tudi dom.

Leta 1960 je Rebula v romanu *Senčni ples* narodnostnemu vprašanju dodal še dve važni vprašanji: razmišljanje o smislu življenja in vprašanje o pomenu pesnikove eksistence. Vsa vprašanja gredo skozi dušo glavnega junaka Kandorja, pisateljevega dvojnika in glasnika, globoko klasično in filozofsko izobraženega človeka, toda notranje razdvojenega in razbolelega. Zatekel se je na dom, da bi bil tu varen in trden, toda tudi dom je že izpodjeden, ker se je brat odločil za Avstralijo. Začel se je reševati v pisateljsko ustvarjanje, toda njegovo pisanje je ostalo brez odmeva in priznanja v javnosti. Ob bivšem profesorju in njegovi hčeri je iskal smisel življenja in ljubezni. vendar je na koncu ostal bolj sam kakor prej.

Ves roman je natrpan z globokimi življenjskimi in filozofskimi spoznanji, ki pa lepo spadajo vanj, ker je Kandor izobražen mislec, ki neprestano vrta po sebi in družbi. Zna se kretati in debatirati v vsakem okolju, pa naj bo to prefinjen klasik De Martinis, njegova razgledana hči ali preprosti kmečki fantje, gosposki salon ali kmečka kuhinja, dve pozorišči, ki si simbolično

stojita nasproti. Tako so v romanu navzoči miselni in čustveni konflikti sodobnega podeželskega in mestnega človeka, bolj kot epska pripoved junakov pogovor s samim seboj in s svetom.

Zato je Rebulov Senčni ples eden najmočnejših intelektualnih romanov vse povojne slovenske literature. Odlikuje se tudi po umetniški obliki, ki se izraža v občutku za mero, v harmoniziranju delov ter v razporeditvi luči in senc. Že omenjeni Pogačnik pravi, da ne gre več »za pripovedevanje v prozi, marveč so s prozo povezane predvsem določene spoznavne tendence«.

Ce gleda Pahor v svojih delih samo v preteklost, je Rebula ves obrnjen v sedanost in prihodnost. V lečem se ujemata: oba sta prepojena s toplim humanizmom in ljubeznijo do sočloveka, Pahorju je vzor »dober človek, ki živi v sožitju z naravo«, Rebula pa narača: »Ne živi zase!« O obeh pa je Pogačnik zapisal, da »sta s svojim delom v samem vrhu sodobne slovenske proze«, vsaj za Rebulov Senčni ples pa lahko rečemo, da je tudi v samem vrhu sodobne svetovne proze.

Rebula je napisal tudi dve radijski igri: *Voda sprave* (2. nagrada Radio Trst A 1964) in *Kratek preplah v mestu Arbeli* (1967). Pomembna je zlasti prva, ki je pesniško navdihnjena in z velikim poudarkom humanosti, navezanosti na življenje in ljubezni do sočloveka. Zgodba je doživeta in razgibana, jezik izčiščen in učinkovit. Liki pripadajo trem narodom in so po značaju, izobrazbi in političnih ciljih različni, vendar se na koncu zedinijo v medsebojnem razumevanju in ljubezni; prej so lirični simboli kot pravi značaji, toda vsi kažejo pot v novo življenje.

VINKO BELIČIČ

Rodil se je 1913 v Črnomlju, dovršil gimnazijo v Novem mestu, slavistiko v Ljubljani, od 1945 poučuje v Trstu. Izdal je pesniške zbirke: *Češminov grm* (1944), *Pot iz doline* (1954) in *Gmajna* (1967), knjige črtic in novel: *Kačurjev rod* (1952), *Dokler je dan* (1958) in *Nova pesem* (1961), povesti: *Molitev na gori* (1943) in *Zelenica pod Krnom* (Glas zaveznikov, Trst, od 4. do 21. febr. 1947, s pesmijo in prozo pa sodeluje pri žamejskih katoliških revijah.

Beličič je sin Bele krajine, siromašne kraške deželice s svojstveno lepoto in še vedno živimi starimi narodnimi običaji. Ko je štirileten v prvi svetovni vojni izgubil očeta, sta se z materjo preselila v skromno hišico v Rodinah. Tu mu je v samotni in revščini potekla mladost, zakaj razen matere ni imel druge družbe kot živali v gozdu in na travnikih ter bele breze in cvetoče češminove grme. Sem se je ob vsaki priliki vračal iz šol, dokler mu druga svetovna vojna ni zaprla domačih vrat in ga postavila na rob kraške gmajne in življenja, v mislih pa je ostal vsaj do materine smrti bolj v Beli krajini kakor v svetu.

Iz mladostne osamelosti in belokranjske naravne lepote so pognale prve Beličičeve pesmi in črtice, ki so izhajale v tedanjih revijah in pričajo o avtorjevi mehki lirični nadarjenosti. Vendar pa se je prvič samostojno predstavil s povestjo *Molitev na gori*, ki je že prej izšla kot podlistek v Slovincu in ostala njegov najdaljši

tekst. Očitno je in tudi sam je izjavil, da jo je napisal na tezo: greh — očiščenje. Akademik in poznejši profesor Janko Petrušič nekako nehotе zapelje študentko Mojco Mihelakovo, zato ga je sram pred seboj in njo, začne se je izogibati in sklene, da mora delati pokoro in se očistiti. Majda se čuti ob njegovem izmikanju ponižana in izdana, zato se oddalji od njega in šele po petnajstih letih se končno poročita. Vsako težno pisanje je nevarno in tudi Beličič ni v celoti uspel. Zgodba je malo realna, tudi oba junaka sta preskromno psihološko poglobljena in utemeljena, profesor je bolj čudak kot tragični junak. Veliko bolje je zajeta belokranjska vas s Petrušičevo materjo, ki je preprosta in resnična. Višek knjige predstavlja opis njene smrti. Vse skupaj pa je zavito v intimne in lirične slike iz narave, ki spominjajo na Jalna, samo da je Beličič tišji in nežnejši.

Leto pozneje je izšla Beličičeva pesniška zbirka *Češminov grm*. V njej je veliko belokranjske lepote, na kar kaže že naslov, nastopajo pa tudi vojni motivi, v katerih je pesnik izrazil bolečino in spoznanja tistih hudih dni, ko je po vsem svetu tekla kri, Slovenci pa so se idejno razcepili in sovražili.

V povojnih črticah in novelah je Beličič našel svojo obliko in vsebino. Svoj svet je omejil na družino in neposredno življenjsko okolje, iz katerega posega in ga razširja v spomine in Belo krajino, ki je skoro mistično povezana z njegovo mladostjo. Ta njegov svet je sicer majhen, vendar ni ozek, ker se v njem odražajo tudi veliki problemi in dogodki širokega sveta, od vesoljskih raket do političnega dogajanja.

V zbirki *Kačurjev rod* pravi v namišljenem razgovoru Cankar, da »Kačurjev rod izprašuje vest času in ljudem. Ta zapoved mu je prišla od samega Boga.« In Beličič odgovarja o sebi, da kaže ljudem »neko novo, lepše, boljše življenje, a oni zanj nimajo moči in zato tega človeka sovražijo«. Za vodilo si je vzel Cankarjeve besede: »Prva čednost je zvestoba spoznani resnici. Resnica pa je posoda svobode, lepote in večnega življenja.« Zato v vseh svojih črticah zavzema jasno stališče do dogajanj okrog sebe, toda vsega se dotika obzirno, prej hoče omiliti bolečino in tolažiti, kakor pa zasekati novo rano. Vse skuša razumeti in na vse se obrača s prošnjo: »Življenje je tako čudovito... in tako silno kratko! Zakaj si ga otežujemo? Zakaj se nimamo radi? Zakaj si ne pomagamo? Zakaj se grizemo, ko smo sopotniki...«

Problemsko bolj razgibana je prva povojna pesniška zbirka *Pot iz doline*, ki obsega 27 pesmi, razvrščenih v tri cikle. V prvem prevladujejo osebne bolečine ob prelomu časa in spominu na dom. »Ubogi kakor kamenje na poti, / ki čezenj časa voz drvi, / strmimo v luč nekdanjih dni.« (Sončni zahod) Mesto ga duši: »Ne zadržujte me — jaz sem bolan!« Vleče ga v pristan, od koder lahko vidi »pozlačeni Sveti Križ«, ki je »moj paradiz«. (Moj paradiz) »Teško je, težko živeti!« (Pri Svetem Justu) Češminovi rdeči grozdíči / mi zgoščajo v prsih spomine.« (Sajavi so že lešniki).

Drugi cikel, Gorske večernice, je nastal v Sužidu pri Kobaridu, v planinskem svetu, ki ga je tako prevzel, da ga je iztrgal iz misli na dom in preteklost ter mu vdihnil nove pesmi, nove primere.

V tretjem ciklu se začne borba med dvojno človeško naravo. Zdi se mu, da bi je ne mogel poljubiti »s pelinastimi ustnami«, kljub temu pa ga »slastiželjne oči«

mamijo in mu dražijo »zbujene čute«, da vzklikne: »O da sem jaz potepuh, / kako bi užil te minute, / kako opil srce!« Razum pa mu pravi: Ali meni je ozka pot / usojena skoz dolino, / odmerjen je skromen kot, / nalito je trpko vino / — že od davnega dne.« (Ve, slastiželjne oči). Do končne zmage mu pomagata molitev in prstan, ki mu v mraku kaže »pot domov« in kakor on »postajam cel«. Na koncu sta še dve pesmi, ki izpovedujeta avtorjevo navezanost na domovino.

V zbirki je Beličič umetniško lepo napredoval. Verzi so izpiljeni, zvenci, prepleteni z novimi, izvirnimi primerami, misli so tehtne, izpoved iskrena, globoko pretresljiva.

Osnovni ton zbirke 15 črtic Dokler je dan je trpek, otožen in resen. »Prva angleška beseda, ki sem se je naučil, je bila 'displaced',« pravi v naslovni črtici. Displaced — razseljenec, ne besedo, njeno bistvo, življenje, ki ga označuje, je spoznal in zaživel od tistega dne, ko je prvič opazil to besedo odtisnjeno nad svojim zatočiščem. In začel se je križev pot razseljenca s številno družino in nestalno službo, z eno nogo v Trstu, z drugo preko morja, z dušo pa priklenjen na skromni dom v Beli krajini. »Tudi mene tišči k tlom stotero težav in ovir, da včasih ne morem niti živeti niti umreti.« Najbridkejša pa je spoznanje, da iz »mračne doline« ni izhoda: Naj grem kamorkoli, jaz ne bom nikdar nikjer doma: zakaj preveč je bilo moje življenje razbito v tuja si razdobja.«

Vsakdanjim težavam življenja se pridružujejo duševne stiske, negotovost, misel na smrt, borba za večjo popolnost, jasnost, širše razumevanje, skrb za bodočnost, spomini na mladost. Toda kljub temu, da je zbirka izrazito osebno izpovedna, odseva iz nje tudi tržaško življenje. Zlasti izseljevanje, šola itd. Posebno lepo je naslikana narava, ki je Beličiču kot drago bitje, h kateremu se zateka po dnevnem delu in življenjskih težavah. Na Opčinah, kjer si je ustvaril dom, se je spet srečal z gmajno, podobno rodni belokranjski: »O gmajna — in zdaj sva spet skupaj... Mislim sem nate in koprnel po dehtivem drobnem žoltem in vijoličastem cvetju tvojih tal, po brinju in mladih borih, ki so pogнали upapolne svetlozelene svečke... Midva sva si močno podobna in si imava veliko povedati.«

Višek proze je dosegel Beličič v Novi Pesmi, ki obsega 14 črtic, nekake pesmi v prozi, na kar kaže že naslov. Življenje je še vedno težko, da se mu včasih zdi: »Znorel bom!«, toda na koncu mu poje kos v megli, da »bo jutri nov dan: svetel, spočit in pogumen«. Jedro zbirke predstavlja družina, zlasti v drugem ciklu, kjer se igra, pogovarja in spreha z otroki in jih vzgaja. Cerkevni prazniki mu še čarajo mladost v Beli krajini, vendar spomini niso več tako bridki, češ »jaz res nimam po kaj hoditi nazaj. Ves tisti mali zlati svet je v meni.« Spoznal je tudi, da »nikdar ni sam, kdor ljubi naravo«.

Vse pripovedovanje gre skozi prizmo osebnega doživljanja in čustvovanja, rahlo in zaupno, kakor bi se s prijateljem odkritosrčno pogovarjal o svojem veselju in žalosti, o upih in razočaranjih, o družinskih zadevah in dogajanju v velikem svetu. Pri tem ni pasiven opazovavec, ampak do vsega zavzema jasno in načelno osebno stališče, vedno pa obzirno in brez obsojanja.

V vseh Beličičevih delih je nekaj grenkega, trpkega, vendar to ni brezupni pesimizem, ker vedno najde kak

žarek svetlobe. Še več, pisatelj se zna dvigniti tudi do humorja in ironije, s katerima se nekako zviška ozira okrog sebe in gre z nasmehom celo preko resnično žalostnih strani življenja.

Presenetljivo življenjsko in umetniško zrelost pa je Beličič dosegel v zadnji pesniški zbirki Gmajna. Gmajna — to kaže že naslov — ni samo prizorišče, ampak je junakinja nove zbirke. Pesnik jo obiskuje in doživlja v vseh letnih dobah in dnevnih urah, veseli se njenega pomladnega cvetja, zelenja, ptičev in njihovega petja, a tudi v jeseni in pozimi, ko vse utihne in še bolj zveni njegovo srce. Tako spremlja knjiga gmajno skozi vse leto, pri tem pa pesnik zvesto zapisuje razpoloženja, ki se mu zbuja ob njej.

Gmajna mu je nevesta, ki mu odvzema »ves mrzli strup / znanja človeškega, ves brezup«. Ob cvetočem drenu misli na velemesto (Trst) »tam zad«, kjer so »boji, gnev, tekma in zavist«. S »pečine stasite« mu duh po gmajni ne da več dalje, čeprav ga mami vetrič iz domovine in ga iz nje gleda detinstvo; sinji večer mu poje, da »kratek je dan« kakor mavrica mine: / zajde, obmolkne, odleže... in gremo Domov«. Do tedaj pa si želi: »Ostani vse dolgo, čimdalje tako / v brezčasju, / sladki pozabi, / v sopenju smrek od sončnega vetra, / v drozgovih pesmi, ki odpira in celi srce.«

Še vedno hodi po trdi poti sovražnikov krivice, »malo vas gre z mano«, a ni ga strah, »dalj hodim, bliže so mi zvezde«. Večer je, »molk in mračina použivata v meni / breme tujih besed in lastnih skrbi«, iz srca pa mu poganja »bela rožar: »rada bi v Tvoje svete dlani«. Na koncu je še Zahvalna pesem »za ljubo gmajno... za ta moj zemski raj«.

Zbirka Gmajna je zrela izpoved uravnovešenega človeka, ki ga je sicer usoda potisnila na rob življenja, na prag kraške gmajne. A mogoče ga je ravno žilava, drobnih lepota polna gmajna ojeklenila, da je znal ujeti notranji mir in zadovoljstvo. Se pljusne v njegovo tišino mestni hrup s svojim mikom, toda podoben je daljnemu grmenju, ki se odmika. Prerasel je vse skrbi in težave in prišel do spoznanja, da je življenje kratko, da bo kmalu treba Domov.

Na gmajni se je pesnikovo oko zbistrilo za vso lepoto, ki jo nudi ta skromni, navidezno pusti svet. Gmajna je stekališče zgubljenih steza; spomladi je »sladko dišeča, svetlo zeleneča«, nobena drenova vejica ni »brez cveta zlatega, brez sončeca«; divja potonka je »tiha, razkošna, nevsiljiva«; »veter v silnih poljubih gre poln sijaja iz dalje v daljo«; poleti zorijo »lahkotne trave«; »gozd razpreda nevidno anteno in poje«; plameneči ruj mu diha na flavto srca; v jeseni se bleste »rubini šipka, gloga in češmina«. Poleg cvetic, kamnov in trav pa je gmajna polna kosov, škrjančkov, kobilarjev, taščič in »njih manjših bratov«.

Noben slovenski pesnik ni tako vsrkal vase njene lepote, njene mogočnosti in miline in to prenesel v verze, ki so pretehtani, izdelani, pojoči, svobodni, a ne iskano »moderni«. Sploh je jezik v vseh Beličičevih delih plemenita in izbrušena posoda, ki zveni kakor kristal v steklarjevih rokah. Slog je jasen, prepleten s primerami iz narave, liričen, vedno bolj uglasen in izpiljen.

Beličič je napisal tudi radijsko igro *Več ko bron in cimble* (1964), kjer rešuje zapletena moralna vprašanja. (Dalje)

MOHORJEV KNJIŽNI DAR ZA LETO 1968

Letos so se Mohorjeve družbe iz Celja, Celovca in Gorice povezale in poslale med svoje odjemavce nekaj skupnih knjig, koledar pa vsaka svojega. Ta način je finančno razbremenil celovško in goriško založnico. Tako je Celovška Mohorjeva družba vključila v svoj knjižni dar knjigo: »Rak — bolezen naših dni« zdravnika dr. Jožeta Zlebniča, Goriška družba pa je vključila Truhlarjev: Pokoncilski katoliški etos; J. Jurčičevega Desetega brata in večerniško povest Ivana Matičiča: Rezinka. V svoji založbi pa je Celovška Mohorjeva družba izdala povest Franca Jeze: »Moč ljubezni«, Zaletelov potopis »Po Daljnem vzhodu« in pa »Novo družinsko pratiko za prestopno leto 1968«. Goriška Mohorjeva družba pa je k že omenjenim knjigam dodala Stanka Janežiča slike in zgodbe »Tržaški obrazi«.

Ko listamo po koledarjih, nam celjski koledar prinaša zanimivosti in pouk o vprašanju kako nastane koledar, razlago okrožnice Pavla VI. »O delu za razvoj narodov«, kam so Slovenci v preteklem letu romali, spomin na stoletnico smrti škofa Barage, Ob stoletnici ustanovitve Dramatičnega društva, Stoletnica taborov, spomini na preminule kulturnike, Zgodovina čebelarstva, in z njim povezana ljudska umetnost ter Zapisi o kmečki prehrani v okolici Višnje gore. Ostali del celjskega Mohorjevega

koledarja pa se premočno oddaljuje od nekdanje privlačnosti.

Vse drugačen pa je v tem pogledu koledar Goriške Mohorjeve družbe, ki je morda eden najaktualnejših in privlačnejših v vseh povojnih letih. Prinaša nam zares lep pregled preteklih pomembnih dogodkov z bogatimi ilustracijami. Zanamci bodo lahko iz njega dobili točno sliko naših dni in naših prizadevanj. Celovški Mohorjev koledar pa razpravlja o vprašanju zakona in družine, o naselitvi naših prednikov, o Cerki v pokoncilski dobi, o položaju na Bližnjem vzhodu in o boju za slovenščino na celovškem učiteljišču. Temu pa še sledijo poučne, zabavne in zanimive za mlado in staro. Celjska Mohorjeva družba je med svoje bravce poslala tudi letos zanimivo knjigo zdravnikov Emane in Miše Pertla »Naše življenje«. Knjiga je namenjena predvsem zakoncem, je pa pravi kašipot tudi mladim, ki se pripravljajo na zakon. Knjiga je zelo poučna in praktična.

Jadranski koledar za leto 1968 je izdalo ZTT v Trstu. Jadranski koledar se ne izneveri svojemu imenu, ko dosledno zasleduje bližnjo in daljno preteklost ljudi, zemlje in dogodkov ob Jadranu. Zanimiv in dokumentarčen je zlasti vsakoletni seznam dokumentov, vlog in posredovanj za pravice manjšine. M. Šan

ODLOČNE BESEDE IZ SLOVENSKE PRESTOLNICE

kako bo na Hrvaškem razdeljen narodni dohodek, tisti (na jugu), ki prejema pomoč, katero jim daje Hrvaška. Tako v Sloveniji kot na Hrvaškem je bilo tudi poudarjeno, da je to proti načelu samoupravljanja, kajti za koga naj potem velja samoupravljanje, če ne za narode?

Cisto jasno pa je izrazil vse to Stane Kavčič, v intervjuju, ki ga je dal za beograjski list »Politiko« in ki je bil objavljen istočasno tudi v ljubljanskem »Delu«. V intervjuju, ki je bil objavljen v »Delu« (10. januarja) pod naslovom »Nujno je potrebno, da slovenska skupščina odloča o delitvi našega nacionalnega dohodka«, je izjavil med drugim: »Mi smo trdno prepričani, da se je treba takšnega problema lotiti z načelnih političnih in sistemskih vidikov. To pa pomeni, da je treba vprašanje postaviti takole: *ali lahko republika (ali narod), potem ko je izpolnila vse svoje obveznosti do federacije, vstevši tudi pomoč nerazvitim in s tem socialistični skupnosti, sama razpolaga in deli ostanek narodnega dohodka?* Mislim, da je to vprašanje teoretično in načelno politično jasno že od začetka nove

Jugoslavije. Če ne bi bilo tako, bi to pomenilo, da se federativni sistem oziroma statuarne pravice republik bolj ali manj izčrpavajo v nekakšnih avtonomnih kulturnih pravicah; v bistvu bi tedaj imeli centralistično in unitaristično državo, ne pa socialistične skupnosti enakopravnih in suverenih narodov. In ker je torej to vprašanje teoretično in načelno politično urejeno, je treba ta načelna gledišča čimbolj konkretno in čim dosledneje uveljaviti tudi v praksi. Naš demokratični razvoj in stopnja samoupravnega sistema ter splošno demokratično ozračje, značilno za naša politična in družbena dogajanja, so dosegli takšno stopnjo, da bo vsak poskus preprečiti dosledno realiziranje omenjenih načel, neogibno povzročal med ljudmi v posameznih republikah in med posameznimi narodi v Jugoslaviji vznemirjenost, nezaupanje in povsem nepotrebne in nezaželene spore... Mi v Sloveniji ne zahtevamo nobenega denarja od organov federacije, želimo in zahtevamo pa razumevanje, da je nujno potrebno, da slovenska skupščina v sodelovanju z vsemi drugimi političnimi in družbenimi faktorji odloča, kako bo razdelila naš narodni dohodek, potem ko je Slovenija svoje obveznosti do federacije že izpol-

nila. Če za to ne bo razumevanja, so politična in druga trenja neizogibna. Trdno sem prepričan, da ogromna večina delovnih ljudi v Sloveniji ne želi, da bi prišlo do njih, moram pa iskreno reči tudi to, da nismo pripravljene za vsako ceno ogniti se jim.«

Tako odločnih in jasnih besed iz ust kakega najvidnejšega predstavnika slovenske republike niso slišali Slovenci že precej več kot dve desetletji. Zeleti je le, da bi jim sledila tudi dejanja, kajti beograjska praksa preziranja slovenske državnosti oziroma pravice do nje traja že vse predolgo. Občutek, da slovenski narod nima vodstva, ki bi čutilo, da je odgovorno le njemu, in ki bi skrbelo predvsem za njegove narodne koristi, je povzročil pojave nacionalnega razkroja in nihilizma ter pošastno razraslega egoizma posameznih skupin in klik. Partija pa je hkrati postajala vedno bolj osamljena in mora čutiti že porazno praznino okrog sebe. Edino to, da se zave svoje naloge kot najbolj odgovorna, ker je vodilna plast slovenske družbe, in začne odločno braniti slovenske narodne koristi, jo lahko reši iz te osamljenosti in ji pridobi zaslonbo v ljudstvu. Iz takega spoznanja je morda spregovoril Stane Kavčič. Upamo. Borut Križman

postaji splečalo dobiti sredstva prav za take praznične dneve. Naša revija želi tolmačiti to željo svojih sodelavcev in bravcev, ki so obenem stalni radijski naročniki in poslušavci radia Trst A.

Ured. odbor

KULTURNI DOM

Zadnje pismo g. Dušana Bufona me je pretreslo po svoji odločnosti in jasnosti. Brez olepšavanj je napisal odkrito in pošteno, da se mora vendar ta zadeva s Kulturnim domom premakniti z mrtve točke. Uredništvo pravi, da je pismo ostro. Res je, pa saj niti to ne pomaga. Recimo bobu bob, pa amen! Radoveden sem, ali se je zadeva sploh kaj premaknila z mrtve točke, ali ne gane več nikogar nobena jasna in odkrita beseda. Mislim, da moramo vse storiti, da se bo premaknila, če se do zdaj ni. Kaj pa pravi Jugoslavija? Ali so zanj narodna manjšina samo Slovenci ene politične barve? Jaz bi šel tudi na konzulat ali pa v Ljubljano in če treba v Beograd. Kako morejo gledati to odrinjenost tolikega dela Slovencev? Pravim v Beograd zato, ker je pač Jugoslavija podpisala dogovor in dala v upravo Kulturni dom samo eni politični skupini Slovencev. Kaj pravite?

Pozdrav!

Milo Daneu

Tudi Vi ste bojevit. Tudi Vi bi hoteli, da se vendar vsa zadeva nekam premakne. Morda se bo pa le dalo narediti kaj z dobro voljo in s potrpljenjem tu, da ne bi hodili predaleč po pomoč. Prepričani smo, da tam kljub razdalji zadevo dobro poznajo. Prizadevajmo se, dalje! Še pišite, tudi drugi! Govorite tudi tisti, ki ste blizu enobarvnim upraviteljem, pa čutite, da bi bilo bolje, če smo združeni vsi Slovenci ob Kulturnem domu!

ŠPORT

Kaj sodite o presenetljivem zanimanju za šport med našo mladino v mestu in okolici? Je to dober znak?

Športnik

Veliko zanimanje za šport med našo mladino je vsekakor pozitivno

znamenje. Velika udeležba športnih društev in posameznikov na vsakoletnem športnem tekmovanju je vredna vse pohvale. To kaže, da mladina ni predana le uživanju, brezskrbnosti in ni neresna. Drugo, na kar bi opomnili pa je športno vedenje. Šport ni le v športnih zmagah, ampak je predvsem v športnem vedenju, v plemenitosti, v plemenitem tekmovanju. Žalostno je, pristostvovati tekmi ali pa samo treningu in poslušati take grobe besede in kletvice, da je vsakemu količkaj dostojnemu človeku nerodno. Potem pa je še nekaj: pogovorni jezik. Če nosi športno društvo slovensko ime, naj bo tudi pogovorni jezik med članstvom slovenski. Pogosto imajo naša športna društva med sabo tudi koga, ki je drugačne narodnosti. Pa vendar ne gre, da bi zaradi enega morali vsi pozabiti na materni jezik! Naj tudi v tem pogledu velja večina. Pa še eno nam leži na srcu. Treningi in tekme naj ne bodo v času nedeljske službe božje. Pol ure kasneje ali pa tudi uro, ne bomo ničesar zgubili. Predvsem pa viteško vedenje. Ne dajajmo z robotimi izrazi in kletvinami slabega vzgleda mladini, ki nas na športnih igriščih rada opazuje in vzpodbuja.

NAPIS V CERKVI

Pred časom sem čital v tržaškem Piccolu, kako se vznemirja nek naš sodržavljan, ki ob svojih obiskih v šempolajski cerkvi ne najde niti enega italijanskega napisa, temveč le slovenske, ki jih ne razume. Kaj pravite k temu?

R. M.

Upajmo, da v šempolajski cerkvi vsak vernik kateregakoli jezika lahko moli, čeprav ne najde v njej napisov v svojem jeziku. Jezik v cerkvi je pač tisti, kakršnega govore verniki župnije. Ta je v Šempolaju gotovo samo slovenski. Slovenski verniki ob svojih pogostih in množičnih obiskih v Marijinem svetišču na Vejni prav tako ne najdejo slovenskega napisa, niti tistega ne, kjer bi pisalo: Dajte miloščino. Zaradi razglednic oltarja svetih bratov pa itak vemo, koliko je bila nejevolje.

RIMSKI

BRATJE IN SESTRE

Rimski zavod Slovenik je izdal seznam slovenskih duhovnikov, redovnikov, ki živijo v Rimu.

Iz seznama je razvidno, da živi v Rimu 23 duhovnikov in redovnikov, izmed katerih poučuje devet na višjih rimskih bogoslovnih šolah. Redovniki so tako porazdeljeni: 7 jezuitov, 2 kletetijanca, 2 frančiškana, 2 kapucina in 1 salezijanec.

Bogoslovnih študentov je 18, od teh so trije redovniki. Bratov redovnikov je 9.

Redovnic je pa 55. Častno zastopane so seveda «mariborske sestre» šolske sestre, ki imajo v Rimu svojo vrhovno predstojnico, ki je po rodu Hrvatica. Teh šolskih sester je kar 27. Potem so še Usmiljenke sv. Vincencija Pavelskega (14), Uršulinke (5), Frančiškanke Misijonarke Marijine (2), Pomočnice dušam v vicah (4), Šolske sestre naše ljube Gospe (2) in Oblatinje (1).

Ali je res potrebno, da je prav v Rimu toliko sester, ko so potrebe med Slovenci tako velike? Cerkev je res vesoljna, a je vedno najbolj realna na večjem ali manjšem delu zemlje, ki mu pravimo domovina. Koliko naših moči je v tej vesoljni Cerkvi, ki vestno služijo Bogu in širijo njegovo kraljestvo!

SLOVO DR. TIŠLERJA

OD CELOVSKE

SLOVENSKE GIMNAZIJE

Ravnatelj slovenske gimnazije v Celovcu dr. Joško Tišler je z novim letom stopil v pokoj. Do imenovanja novega ravnatelja opravlja ravnateljske posle dr. Pavel Zablatnik. Ime upokojenega ravnatelja dr. Joška Tišlerja je tesno povezano z ustanovitvijo gimnazije za Slovence v Celovcu. Njegovi neutrudljivosti in iznajdljivosti in izredni sposobnosti se mora zahvaliti gimnazija za svoj obstoj in razmah. Novemu ravnatelju želimo, da bi imel prav ta ko spretno roko, kot jo je imel dr. Tišler. Ravnatelju Tišlerju tudi mi želimo, da bi še dolgo delal v korist slovenske manjšine na Koroskem.

Za dobro voljo

»Kaj pa ti s torbo?«

»Hotel sem se iznebiti mačka, pa sem ga zaprl v torbo. Hodil sem po gozdu vse naokrog sem in tja, da bi ne mogel najti poti nazaj domov.

»Kako? Saj imaš še vedno mačka v torbi!«

»Ja, hvalabogu. Če bi ne bilo nje-ga, bi jaz še zdaj blodil po gozdu.«

* * *

Na obisk je prišel znanec, zelo u-čen profesor. Ko je odšel, je rekla mamica Ediju sedemletnemu sinčku:

»Če bi ti imel tako glavo kot ta profesor!«

Otrok pa: »Kaj tako plešasto?«

* * *

On: »Liza, zdaj ko se že dobro poznavam... mi dovoliš, da te nekaj prosim?«

Ona: »Seveda, kar povej.«

On: »Mi posodiš deset tisoč lir!«

* * *

Andrej: »Miha, veš kaj si želim? Da bi imel milijon. Potem bi si vsak dan lahko kupil sladoleđ, čokolado...«

Miha: »Pa bi dal tudi meni kaj?«

Andrej: »Saj veš kako: Želi si sam svoj milijon!«

* * *

Na meji.

»Liker, kava, čaj?«

Gospodična: »Ne, hvala, že vse imam.«

DAVKI

»Zadnjič sem vam razložil, kaj so direktni kaj indirektni davki. To-maž, povej mi primer za indirektni davek!«

»Davek na psa, gospod profesor.«

»Zakaj?«

»Zato, ker ga plača gospodar, ne pes.«

* * *

»Papa, je res da denar nič več ne velja?«

»Res, prav nič.«

»Se dobro, da je tako, ker sem izgubil pet tisoč lir, ki mi jih je mama dala, ko me je poslala v trgovino.«

* * *

»Gospod, je morda vaša ta roka-vica, ki sem jo našel?«

»Rokavica? Čakajte, čakajte... Ne bi vedel... Pa prav res bi lahko bila moja. Ne, čakajte, da pogle-dam, če imam levo rokavico? Ne, nimam je. Zdaj pa res ne vem, ali sem v naglici vzel samo eno ro-kavico, ali sem vzel obe. V tem primeru je tale moja. Lahko pa je tudi, da sem šel sploh brez rokavic od doma. Če je tako, ni izključeno razumete...«

»Razumem, gospod, razumem. O prostite, pustil bom rokavico tukaj, vi pa premislite. Oprostite, nasvide-nje...«

V delikatesni trgovini: »Mi daste, prosim, en kilogram lukenj sira emental?«

Prodajavka: »Tako. Jih boste po-jedli tu ali vam jih zavijem?«

* * *

Tončku zvonil v ušesu.

»Ugani, mamica, v katerem ušesu mi zvonil!«

Mamica je uganila, da v levem.

Tonček pa: »Ne velja. Si slišala v katerem mi zvonil.«

* * *

Župnik povabi otroke in jih po-gosti z jagodami in sladko smetano.

»Otroci, ali ni bolje priti sem k meni kot naskrivaj krasti jagode na mojem vrtu«, je vprašal župnik.

»Da, da«, so v en glas potrdili otroci.

»In zakaj?« je hotel še vedeti go-spod.

»Ker tu dobimo še smetano«, so odgovorili.

* * *

»Je vaš pes čiste rase?«

»Se vprašate! Če bi znal govoriti, ne bi govoril ne z vami, ne z menoj.«

* * *

Komisar v Parizu je moral izpolniti prvo stran v potnem listu neke gospe. Ker je bil galanten človek in je bila gospa lepe zunanosti, a je vendar imela sicer eno samo, a zelo vidno napako; ni vedel, kako bi se čim bolj obzirno izrazil. Pri besedi »Oči« je napisal: Črne, žametne, i-zrazite. Eno oko manjka.

* * *

Med dvema starima prijateljema:

»Povej, se ti je uresničil kak sen iz rane mladosti?«

»Samo eden. Kadar me je mama česala, ko sem bil otrok, sem sa-njal o tem, da bi bil plešast.«

* * *

»Kavalirski čut je čisto izgubil s sveta«, se je pritoževal gospod sprevodniku.

»Kako, saj vam je tisti mladenič odstopil prostor.«

»Že, že, meni da, a moja žena še vedno stoji.«

Januarsko številko smo zaključili 15. I. 1968

R I M - Slovenski „Hotel Bled“ ITALIJA

Lastnik Vinko LEVSTIK

ROMA - Via S Croce in Gerusalemme 40 - Tel. 777-102, 7564783

Blizu železniške postaje - Direktna zveza z avtobusom št. 3

Domača kuhinja - Vse sobe s prhami.

TVRDKA

Kerže

USTANOVljena LETA 1886

TRST

TRG S. GIOVANNI, 1

TEL. 35-019

Emajlirani štedilniki najmodernejših oblik na vsa goriva. Popolna oprema za kuhinje, jedilnice, restavracije iz emajla, nerjavečega (Inox) jekla, stekla itd. Električni likalniki, sesalci za prah, pralni stroji, grelci za vodo, hladilniki. Dekorativni predmeti umetne obrti, od keramike do brušenega kristala. Lestenci ter vse vrste električnih luči, klasične in moderne oblike.

CENA 200.- LIR